

Ympäristötyön kehittäminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä

Tiia Laine, Niina Varonen

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ympäristötyön kehittäminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä

Tiia Laine, Niina Varonen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2021

Laine Tiia, Varonen Niina

Ympäristötyön kehittäminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä

Vuosi

2021

Sivumäärä

38+13

Ympäristötyön eli naapurustotyön avulla voidaan integroida asunto ensin -periaatteella toimivat asumisyksiköt osaksi asuinalueita. Asumispalveluyksiköt voivat aiheuttaa naapuruston ympäristössä pelkoa ja turvattomuutta. Ympäristötyöllä voidaan vaikuttaa näihin negatiivisiin näkemyksiin ja se onnistuu tiedon lisäämisellä, yhteistyöllä, ymmärryksellä sekä suvaitsevaisuudella.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikön ympäristötyötä ja saada se osaksi yksikön säännöllistä toimintaa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa ympäristökierrokset jalkautumalla ympäristöön yhdessä asiakkaiden, asukkaiden ja työntekijöiden kanssa.

Ympäristökierroksia toteutettiin kolmen viikon ajan kuusi kertaa yhdessä asiakkaiden, asukkaiden ja työntekijöiden kanssa jalkautuen lähiympäristöön. Työntekijöitä ja asiakkaita ohjattiin sekä neuvottiin turvallisen ympäristötyön tekemiseen. Ympäristökierroksella kiinnitettiin huomiota ympäristöön, kerättiin lähiympäristöstä huumeidenkäyttövälineitä ja näihin liittyviä roskia.

Menetelminä käytettiin osallistuvaa havainnointia ja tarkkailua sekä reflektointia toimintatutkimuksen spiraalimallin mukaisesti. Asiakkailta kerätyn palautelomakkeen avulla arvioitiin toiminnan jatkamisen kannalta muutettavia toimintoja, osallistumista ympäristötyöhön, -siisteyteen, ja -turvallisuuteen, toiminnan toteutumiseen sekä ympäristötyöhön liittyviä kehittämisideoita. Työntekijöiltä pyydettiin palautetta ympäristötyön vaikutuksesta, hyödyistä ja haistoista. Osallisuus, päihdekuntoutuminen sekä ympäristötyö toimivat kehittämistyön tietoperustana.

Ympäristötyön aloittamisen myötä henkilökunnan ja asiakkaiden välisen yhteistyön koettiin lisääntyneen sekä asettaneen heidät samantarvoiseen asemaan. Asiakkaiden osallisuuden lisääntyminen ja yhteistyö keskenään koettiin hyväksi, mikä lisäsi asiakkaiden tietoisuutta omista vaikutusmahdollisuuksista ympäristöön. Kehittämisideoina esiin nousi asiakkaiden pal-kitseminen ympäristötyöhön osallistumisesta.

Asiasanat: ympäristötyö, päihdekuntoutuminen, osallisuus

Tiia Laine, Niina Varonen

Development of environmental work in the City of Espoo's mental health and substance abuse services unit

Year	2021	Pages	38+13
------	------	-------	-------

Environmental work, ie neighbourhood work can be used to integrate housing units that first work on the principle in to a residential area. Housing service units can cause fear and insecurity in the neighbourhood. Through environmental work these negative views can be influenced by increasing knowledge, understanding and tolerance.

The aim of this thesis was to develop environmental work in the city of Espoo's mental health and substance abuse services unit and to make it a part of the unit's regular activities. The purpose of the thesis was to carry out environmental tours by walking into the environment together with the clients, residents and employees.

Environmental tours were conducted for three weeks along with clients, residents and employees by walking around the environment neighbourhood. Employees and clients were instructed and advised to perform safe environmental work. The environment round collected from the immediate surroundings drug use equipment and related debris and paid attention to the environment surroundings.

Participatory observation and observation as well as reflection according to the spiral model of action research were used as methods. The feedback form collected from clients was used to evaluate the activities to be changed from the point of view of continuing the operations and the participation in environmental work form the point of view of cleanliness and safety. The employees were asked for feedback on the environmental impact and the pros and cons. Inclusion, substance abuse rehabilitation and environmental work form the knowledge base for the development work.

With the start of environmental work, co- operation between the staff and clients was felt to have increased and placed the clients and staff on an equal footing. Increased client involvement and co-operation were perceived as beneficial and it increased the clients awareness of their own opportunities to influence the environment. Rewarding clients for participating in environmental work arose as a development idea.

Keywords: environmental work, substance abuse rehabilitation, inclusion

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Opinnäytetyön taustaa	8
2.1	Työelämän edustaja	8
2.2	Aiemmat tutkimukset.....	9
2.3	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	10
3	Teoreettinen viitekehys	11
3.1	Ympäristötyö.....	11
3.2	Päihdekuntoutuminen	13
3.3	Osallisuus.....	15
4	Kehittämispohjainen opinnäytetyö	16
4.1	Suunnittelu.....	16
4.2	Toteutus	19
5	Arviointi	23
5.1	Kehittämistyön arviointi.....	23
5.2	Itsearviointi	24
5.3	Asiakkaiden palaute	24
5.4	Henkilökunnan palaute	27
5.5	Asiakkaiden ja henkilökunnan kehittämisideat	29
6	Eettisyys ja luotettavuus	30
7	Pohdinta	31
	Lähteet.....	34
	Kuviot	37
	Liitteet	38

1 Johdanto

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksiköiden sijaitseminen lähinaapuruston tai toimijoiden läheisyydessä herättää ihmisissä vastustusta. Useimmiten se johtuu ihmisten käsityksistä, ennakoluuloista ja peloista erityisryhmiä kohtaan. Ympäristötyön tavoitteena on lisätä luottamusta ja ymmärrystä sekä vahvistaa tavallisia kohtaamisia erilaisessa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa. (Viskari, Lund & Avellan 2016, 12.)

Espoon kaupungin mielenterveys ja päihdepalveluiden yksikköön on tullut lähiympäristöstä palautetta. Havaittavia haittoja on ollut esimerkiksi ympäristöstä löytyneet huumausaineiden käyttövälineet, roskaisuus sekä käytöshäiriöt. Yhteistyö lähiympäristön kanssa ei ole ollut kovin tiivistä aiemmin.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikköön ympäristötyötä ja saada se osaksi yksikön säännöllistä toimintaa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa ympäristökierrokset jalkautumalla ympäristöön yhdessä asiakkaiden, asukkaiden ja työntekijöiden kanssa.

Ympäristötyötä kehitettiin ja toteutettiin Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksiköissä, jotka toimivat asunto ensin- periaatteella. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksiköissä tarjotaan tilapäismajoitusta Espoolaisille täysi-ikäisille mielenterveys- ja päihdeongelmallisille sekä tuki- ja palveluasumista. Asiakkaat voivat tulla palveluihin päihtyneenä.

Ympäristötyön tarkoituksena oli lisätä ympäristön viihtyvyyttä sekä vähentää ympäristössä jo ilmenneitä haittoja että ennaltaehkäistä niitä tekemällä ympäristötyötä näkyväksi sekä pysyväksi säännölliseksi toiminnaksi. Ympäristötyön tavoitteena oli vähentää ympäristölle, naapurustolle sekä ympäristön toimijoille aiheutuvaa ja näkyvää haittaa yksikön lähiympäristössä. Tämän lisäksi pyrittiin parantamaan ympäristön turvallisuutta.

Ympäristön siisteyden ja turvallisuuden ylläpitäminen mahdollistaisi yhteistyön Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä lähiympäristön välillä samalla madaltaen kynnystä yhteydenottamisessa havaintoihin ja ongelmiin liittyen. Toiminnan toteutuksen jälkeen pyysimme henkilökunnalta, asiakkailta ja asukkailta palautetta ympäristötyöhön ja sen toteutukseen liittyen.

Yhdessä ympäristötyön ja ympäristökierrosten suunnitteleminen sekä osallistuminen toimintaan lisää asiakkaiden osallisuutta. Asiakkaat saavat onnistumisen kokemuksia, mikä lisää hyvinvointia ja kokemusta kuulumisesta yhteisöön. Ihmisten kohtaaminen tasavertaisena lisää osallisuuden tunnetta. Ympäristötyöhön jokainen voi osallistua omana itsenään.

2 Opinnäytetyön taustaa

2.1 Työelämän edustaja

Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksiköistä ensimmäisenä perustettiin ensisuoja asunnottomille, syrjäytyneille päihteidenkäyttäjille vuonna 1991. Tämän kaltaiselle palvelulle oli heti käyttöä ja asiakasmäärät olivat suuria. Vastaanottokotiin asiakkaat saivat tulla päihtyneinä. Ympäristössä havaittiin jo tuolloin ongelmia, joihin oli haastavaa puuttua ja silloin yhteistyötä häiriöiden suhteen tehtiin enimmäkseen poliisin kanssa. Vuonna 2002 tontille rakennettiin asumisyksikkö Espoolaisille asunnottomille, joilla oli päihteidenkäyttöä ja elämänhallinnan ongelmia ja jotka tarvitsivat tukea asumiseen. (Nousiainen & Sunikka 2009, 83-85.)

Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden ympäristötyö valikoitui opinnäytetyömme aiheeksi Espoon kaupungin mielenterveys - ja päihdepalveluiden toiveesta. Yksikössä ei vielä ollut kehitetty ympäristötyötä, jonka vuoksi sen kehittäminen nähtiin työryhmässä tarpeelliseksi. Ympäristöstä lähialueen toimijoilta on tullut palautetta, johon pyrittiin vastamaan kehittämällä toiminnallinen opinnäytetyö osaksi yksikön toimintaa.

Lähialueella on päiväkoteja, kouluja, seurakuntia, nuorten palveluita. Alueelle myös rakennetaan sekä kehitetään jatkuvasti uusia palveluita lisää. Yksikön palveluiden ympärille rakennetaan paljon lisää asuntoja ja näiden vuoksi on myös tärkeää saada ympäristötyö toimimaan. Toiminnalla viestitetään myös tuleville asukkaille ja palveluille, että haitat ovat tiedossa, niihin on puututtu ja työtä asian suhteen tehdään edelleen.

Yksikön palveluihin kuuluu vastaanottokoti, tukiasunnot ja palveluasuminen. Jotka sijaitsevat kaikki samalla tontilla. Tukiasumisyksiköt ja palveluasunnot toimivat asunto ensin- periaatteella. Vastaanottokodissa tarjotaan 22 henkilölle matalan kynnyksen tilapäismajoitusta. Se on Espoolaisille asunnottomille mielenterveys- ja päihdeongelmiaisille tarkoitettua asumismuoto peruspalveluineen. Tarvittaessa autetaan, ohjataan asunnon hakemisessa tai hoitoon pääsemisessä. Vastaanottokotiin voi tulla ilman lähetettä päihtyneenä ympäri vuorokauden (Espoon kaupunki, mielenterveys- ja päihdepalvelut 2020.)

Asunto ensin -periaate on järjestöjen ja kuntien yhteinen valtakunnallinen asunnottomuusohjelma, jonka tarkoituksena on vähentää asunnottomuutta Suomessa. Asunto on osa ihmisoi- keuksia ja ihmisen perusoikeus. Ensimmäinen tukitoimi asunnottomalle on oma asunto. Asunnon saannin jälkeen muut tarvittavat tukipalvelut sovitetaan asumiseen (Y-säätiö 2021.)

Asumisyksikön lisäksi valtakunnallisen asunnottomuuden vähentämishojelman myötä tuki- ja palveluasuntojen laajennus valmistui vuonna 2012. Asunnoissa on 60 paikkaa mielenterveys- ja päihdeongelmiaiselle henkilölle. Asunto ensin- periaatteen mukaisesti asukkaat voivat

käyttää päihteitä, mutta heitä tuetaan hallittuun päihteiden käyttöön tai päihteettömyyteen erilaisin keinoin kuten ohjaamalla asiakas päihdehoitoon. (Espoon kaupunki, mielenterveys- ja päihdepalvelut 2020.)

Palveluasumisessa asukkaille tarjotaan kokonaisvaltaista päivittäistä hoivaa ja huolenpitoa. Asukkaat ovat yleensä iäkkäämpiä päihteidenkäyttäjiä, joilla on kognitiivisia- ja muistiongelmia sekä tuen tarvetta ympäri vuorokauden. Asuminen on tehostettua palveluasumista (Espoon kaupunki, mielenterveys- ja päihdepalvelut 2020.)

2.2 Aiemmat tutkimukset

Huumeitilanne Suomessa 2020 tutkimuksen mukaan, haittoja vähentävän työn tavoitteena on, että pyritään vähentämään erilaisilla toimintatavoilla huumeidenkäytöstä aiheutuvia taloudellisia ja terveydellisiä haittoja, jotka kohdistuvat yhteisöihin, yksilöihin ja ympäristöön. Tavoitteena on syrjäytymisen, rikollisuuden, tartuntatautien ja yliannostusten ehkäisy, huumeidenkäyttöön liittyvän kuolleisuuden pienentäminen sekä huumeidenkäyttäjien elämäntilanteen keinojen- ja terveystietoisuuden lisääminen. Keinoja ovat matalankynnyksen palvelut sekä terveys- ja palveluneuvonta, etsivä päihdetyö, vertaisneuvonta, käytettyjen huumeidenkäyttövälineiden vaihtaminen, korvaushoito sekä käyttöhuoneet (Rönkä & Markkula 2020, 49.)

Linkki-projektia toteutettiin Suomessa vuosina 2004-2008. Sen tarkoitus oli saada päihdepalvelut vaikeasti tavoitettaville huumeidenkäyttäjille. Usein syyt palveluiden ulkopuolelle jääneille huumeidenkäyttäjille oli henkilöiden tietämättömyys palvelukäytännöistä, pelko sanktioista, leimaantumisesta, kriminalisoinnista ja heidän omat odotuksensa sekä tarpeet eivät olleet kohdanneet sen hetkisen palvelujärjestelmän kanssa. Projektissa kerättiin tietoa huumeita käyttävien henkilöiden toimintatavoista, verkostoista ja heidän omista näkemyksistään. Projektin otettiin mukaan terveys- ja neuvontapisteiden työntekijöitä sekä koulutettiin mukaan vertaistoimijoita tekemään etsivää päihdetyötä, joiden avulla tietoa pystyttiin jakamaan palveluiden ulkopuolelle jääneille henkilöille vertaistoimijoiden omissa verkostoissa (Malin-Kaartinen ym. 2008, 8.) Projektin avulla vertaistoiminnan uusia koulutusmalleja saatiin kehitettyä sekä koulutettua vertaistoimijoita uudensuolaan työaluesuolaan. Näin saatiin lisättyä myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Verkostoituen sekä koulutusten avulla vertaisten koulutusmallit saatiin vankiloitten keskuuteen ja huonokuntoisemmatkin huumeita käyttävät henkilöt mukaan vertaistoimintaan. Projektin avulla etsivä päihdetyö saatiin osaksi Vinkin toimintaa. Vertaistoiminnan koettiin olevan asiakkaita osallistavaa sekä voimaannuttavaa (Malin-Kaartinen ym. 2008, 67-69.)

A-klinikkasäätiön etsivää päihdetyötä toteuttaa tänä päivänä Katuklinikka Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Työ on haittoja vähentävää matalan kynnyksen työtä, jossa jalkaudutaan kadulle sekä matalan kynnyksen keskuksiin. Huumeita käyttäville henkilöille jaetaan puhtaita käyttövälineitä sekä tehdään HIV- ja C-hepatiitti pikatestejä (A-klinikkasäätiö. 2020.)

Ympäristötyötä on aloitettu kehittämään Suomessa 2000-luvulla. Ensimmäisen kerran ympäristötyötä aloitettiin kehittämään vuonna 2000 Helsingin Diakonissalaitoksen HIV positiivisille huumeidenkäyttäjille tarkoitettussa palvelukeskuksessa. Vuonna 2005 toiminta muutettiin rahoituksen avulla säännölliseksi (Viskari ym. 2016, 46.)

Espoossa ja Helsingissä naapurustotyötä toteutetaan Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:n asumispalveluyksiköissä. Naapurustotyöllä lisätään tietoa yksiköiden toiminnasta lähiympäristössä ennaltaehkäisten ongelmatilanteita ja puuttuen ongelmiin naapurustossa jalkautuen ympäristöön ympäristökierroksille säännöllisesti. Yksiköt tekevät yhteistyötä talonyhtiöiden, koulujen, lähiympäristön toimijoiden sekä asukasyhdistysten kanssa. Ympäristötyöllä pyritään vahvistamaan asukkaiden osallisuutta. Yksikköön voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa ympäri vuorokauden (Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy 2021).

Sininauha Oy:n asumisyksiköissä toteutetaan ympäristötyötä jalkautuen säännöllisesti lähiympäristöön sekä tehdään ennaltaehkäisevää työtä asumisyksiköissä. Asumisyksiköihin voi ottaa suoraan yhteyttä yksikköihin liittyvissä häiriötilanteissa. Tavoitteena on, että ympäristö on kaikille viihtyisä ja rauhallinen. Uusien yksikön asukkaiden kanssa keskustellaan ennen muuttoa ympäristön huomioimisesta. Yhteistyötä tehdään naapureiden sekä lähiympäristön eri toimijoiden kanssa ja pidetään säännöllisesti Hyvä Naapuri- verkoston tapaamisia (Sininauha Oy 2021.)

2.3 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Kehittämispohjaisen opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikön ympäristötyötä ja saada se osaksi yksikön säännöllistä toimintaa. Tarkoituksena oli toteuttaa ympäristökierrokset jalkautumalla ympäristöön yhdessä asiakkaiden, asukkaiden ja työntekijöiden kanssa.

Lähiympäristön toimijoilta on tullut palautetta ympäristöstä ja palautteen pohjalta voimme kehittää ympäristötyötä, vaikuttaa ympäristön hyvinvointiin, turvallisuuteen ja tehdä työ näkyväksi. Tarkoituksena on saada Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden palveluissa asuvat asukkaat ja asiakkaat sekä työntekijät osallistumaan ympäristötyöhön aktiivisesti. Tarkoituksena on siistiä ympäristöä käyttövälineistä sekä olla näkyvillä muille toimijoille ja asukkaille sekä lisätä turvallisuuden tunnetta ympäristössä.

Ympäristötyön tavoitteena oli, että lähialueen toimijoiden ja asukkaiden olisi helpompi ottaa yksikköön yhteyttä havaittuaan ongelmia ympäristössä. Näin yksikössä voidaan reagoida ja puuttua palautteissa ilmenneihin epäkohtiin mahdollisimman pian. Ympäristötyön tarkoituksena on vähentää ympäristölle, naapureille ja ympäristön toimijoille aiheutuvaa ja näkyvää haittaa yksikön lähiympäristössä sekä parantaa ympäristön turvallisuutta.

Ympäristötyön käynnistyttyä lähiasukkaiden ja toimijoiden on helpompi tämän myötä lähestyä yksikön henkilökuntaa kaikissa asiaan liittyvissä asioissa niin hyvissä kuin huonoissa. Palautekyselyllä kerättiin kokemuksia ympäristötyöhön osallistumisesta, havainnoista sekä ympäristötyön kehittämisestä. Toiminnalla viestitettiin asiakkaille ja asukkaille ympäristön siisteyden ja turvallisuuden tärkeydestä.

3 Teoreettinen viitekehys

3.1 Ympäristötyö

Asumispalveluyksiköt voivat aiheuttaa naapurustossa sekä ympäristössä pelkoa ja turvattuutta. Ympäristössä asuvien ja näkemykset voivat olla erilaisia sekä tuoda erilaisia näkemyksiä niiden vaikutuksista ympäristöön. Pelot tulee huomioida, sillä turvallisuuden tunne on tärkeä ja kuuluu ihmisen perustarpeisiin. Ympäristön huolia aiheesta ei voi vähätellä eikä olla välittämättä, sillä joskus tämän kaltaisissa asumisyksiköissä voi esiintyä ongelmia, jolloin huoli voi olla aiheellistakin. Tärkeää on kuunnella sekä ymmärtää ympäristöä, koska sillä voi olla positiivinen vaikutus ympäristöön ja auttaa heitä ymmärtämään (Viskari ym. 2016, 13-14.)

Ympäristötyön tekemiseen tarvitaan useampia tekijöitä, usein ympäristötyöhön lähialueella osallistuu asukkaat, naapurusto sekä lähiympäristön toimijat. Kaikkien yhteisenä tavoitteena on luoda ympäristöstä turvallinen ja viihtyisä avoimella toiminnalla. Viranomaisten ja ympäristötyön yhteistyön tärkeys työtä tehdessä auttaa tiedon välittämisessä ja lisäämisessä. Ympäristötyön avulla voidaan parantaa ja auttaa asumispalveluyksiköiden asukkaita, lähiympäristön asukkaita ja toimijoita tulemaan toimeen paremmin toistensa kanssa. Usein ihmisten enakkoluulot vaikuttavat asumispalveluyksiköiden toimintaan negatiivisesti ja ympäristötyön avulla pyritään muuttamaan sekä vähentämään tällaisia asenteita (Viskari ym. 2016, 26-27.)

Ympäristötyöllä voidaan vaikuttaa näihin negatiivisiin näkemyksiin ja se onnistuu tiedon lisäämisellä, yhteistyöllä, ymmärryksellä ja suvaitsevaisuudella. Ihmisten ja erityisesti lasten turvallisuus on asumispalveluyksiköiden ympäristössä tärkeää ja siihen ympäristötyöllä pyritään vaikuttamaan positiivisesti. Ympäristötyössä ohjataan asiakkaita ja asukkaita ympäristöä huomioivaan käyttäytymiseen ja otetaan mukaan toimintaan ympäristökierroksille, asukasilloihin sekä yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Ympäristötyötä aloittaessa on hyvä kartoittaa, mitä ympäristötyö on ja mitä sen toteuttamiseen liittyy sekä tutustua toimintaympäristöön (Viskari ym. 2016, 52, 57-58.)

Ympäristötyön tekeminen suunnitellaan yhdessä asiakkaiden kanssa ja ympäristötyön avulla asiakkaiden osallisuutta yhteiskuntaan voidaan parantaa sekä hyvinvointia vahvistaa. Pieni korvaus voi vähentää rikosten tekemistä. Ympäristötyön lisääminen ja ongelmien

selvittäminen kaupoissa voisi vähentää ja ennaltaehkäistä näpistysten sekä rikosten tekemistä (Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto 2021.)

Ympäristötyön vaikutukset ympäristöön voivat näkyä myönteisenä ymmärryksenä piankin, jos ympäristötyöstä välittyy lähiympäristöön ja lähistöllä oleville toimijoille positiivinen kuva toimintayksiköstä. On tärkeää olla yhteydessä ympäristöön, ympäristön toimijoihin jo ennen toiminnan aloitusta ja kertoa heille ympäristötyöstä sekä mahdollistaa yhteydenottaminen jakamalla yhteystiedot. Tehostettu ja aktiivinen ympäristötyön tekeminen alkuvaiheessa on erittäin tärkeää ja palautteiden vastaanottaminen sekä niihin reagoiminen mahdollisimman pian niiden tultua. Naapuruston kanssa on mahdollista myös pitää yhteisiä kokouksia, jolloin yhteyden ottaminen negatiivisissakin asioissa on helpompaa (Viskari ym. 2016, 54.)

Motivoimalla asiakkaita mukaan ympäristötyöhön voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä syrjäytymistä sekä mahdollistaa asiakkaille olla osana ympäristöä tasavertaisesti ja osallistaa yhteiseen toimintaan. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakkaille ympäristötyöllä voi olla kuntouttava vaikutus, joka vähentää rikollisuutta ja syrjäytymistä. Ympäristötyöhön osallistamalla voidaan vaikuttaa asiakkaiden toimintaan ympäristössä sekä muuttaa asiakkaiden ajatuksia, havaintoja ja toimintaa ymmärtäväisemmäksi kunnioittavammaksi ympäristöä kohtaan omien kokemuksiansa myötä (Viskari ym. 2016, 84-85.)

Asumisyksiköiden asukkaat ja asukkaiden vieraat voivat aiheuttaa ympäristössä erilaisia ongelmia ja näihin puuttuminen voi olla haastavaa sekä pelottavaa. On tärkeää, että ympäristön toimijoilla ja asukkailla on mahdollisuus antaa palautetta sekä olla tarvittaessa yhteydessä yksikön henkilökuntaan ongelmatilanteissa. Avoin keskustelu ja riittävä tiedottaminen voivat parantaa asumisyksikön sekä lähiympäristön yhteistyötä. Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö voi myös tarvittaessa rauhoittaa tilannetta. Usein tilanteet voivat saada liian suuret mittasuhteet ja hyvän avoimen yhteistyön ympäristön, yksikön sekä poliisin avulla voidaan asiat saada ymmärrettäviksi ja rauhallisimmiksi. (Viskari ym. 2016, 100.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2020 tekemässä pääkaupunkiseudun päihdetilannekyselyssä käy ilmi, että ihmisten mukaan päihtyneiden käytös julkisissa tiloissa ja kaduilla on heikentänyt tunnetta turvallisuudesta. Vastaaajien mukaan leikkipaikkojen ja puistojen ympäristöstä löytyneen likaiset käyttövälineet, avoin huumekauppa, ilkivalta, varastelu sekä päihtyneenä aggressiivinen käytös varsinkin ilta-aikaan on lisännyt ihmisten liikkumisen välttämistä ja turvattomuuden tunnetta viimeisen vuoden aikana. Kyselyn perusteella palautetta kuntalaisilta oli tullut ja erityisesti toivottiin ennalta ehkäisevän päihdetyön lisäämistä, tiedon jakamista ja jalkautumista ympäristöön sekä ympäristötyötä. (Helsingin kaupunki 2020.)

3.2 Päihdekuntoutuminen

Päihdekuntoutuksesta vastaavat kuntien sosiaali- ja terveystalvet ja kunnat järjestävät palveluja tarpeen mukaan. Palveluja voivat tuottaa kunnat itse tai sitten palveluja voidaan ostaa ostopalveluina muilta kunnilta ja yksityisiltä palveluntuottajilta. Kunnilla on velvollisuus järjestää hoitoa, joka vastaa asiakkaan tuen tarvetta. Raskaana oleville asiakkaille on järjestettävä tarvittavat palvelut päihdeettömyyden tukemiseksi välittömästi (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Päihdepalveluita on vieroitushoito, avokuntoutus sekä laituskuntoutus. Päihdekuntoutuminen aloitetaan vieroitushoidossa päihdeidenkäytöstä johtuvien vieroitusoireiden hoidolla ja päihdeiden käytön lopettamisella tarvittavan lääkityksen, avun ja tuen avulla. Avohoidon palveluihin siirrytään vieroituksen jälkeen. Avopalveluissa ja kuntoutuksessa tarjotaan kuntoutusta, terapiaa, sosiaalista tukea ja ryhmäterapiaa. Laituskuntoutusta tarjotaan päihdekuntoutujille, joilla on vaikeuksia sitoutua avopalveluihin eikä avopalvelumuotoinen kuntoutus ole riittävä tukemaan asiakasta päihdeettömyyteen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Päihdekuntoutuslaitokset tarjoavat eripituisia kuntoutusjaksoja päihdeongelmallisille vieroitushoidon jälkeen. Kuntoutus tapahtuu laitoksessa ja kestää yleensä kahdesta neljään viikkoa. Kuntoutusmenetelminä käytetään yksilö- ja ryhmäkeskusteluja, yhteisöhoitoa ja toiminnallisia viikko-ohjelmia. Kuntoutuksen aikana kuntoutujan kanssa hoidetaan fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä tehdään suunnitelma laituskuntoutuksen jälkeiselle ajalle (Päihdelinkki 2015.)

Yhteisöhoito on terapeuttista hoitoa. Yhteisöhoidossa harjoitellaan, suunnitellaan, tuetaan ja opetellaan itsensä hoitamista sekä pyritään muuttamaan toimintaa ja asenteita päihdeettömyydessä ympäristössä. Yhteisöhoidossa keskeisessä asemassa on henkilökunnan ja asiakkaiden kehittämä yhteisö ja yhteisössä vertaisuudella on suuri merkitys ja tuki muutosten aikaan saamisessa yhdessä tukena kuntoutumista. Jokainen yhteisön jäsen auttaa muita muutoksessa ja oppimisessa. Yhteisöhoidossa toimintaa ohjaa tarkasti suunniteltu ohjelma ja toiminta sekä toipumista edistää ja tukee vertaistuki yhteisössä (Päihdelinkki 2021.)

Yhteisöhoitoa tarjotaan Mikkeli-yhteisössä, Järvenpään päihdesairaalassa, Kankaanpään A-kodissa, Kalliolan klinikoiden päihdekuntoutuksessa sekä Villa Hockeyssa. Yhteisöhoitoa käytetään laitoshoidossa sekä avohoidossa. Avohoidon aikana asiakkaille on mahdollista järjestää yhteisöhoidossa jatkohoitojaksoja intervallijaksoja (Päihdelinkki 2021.)

Päihdekuntoutuksessa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä luovia ja toiminnallisia menetelmiä. Luovan ja toiminnallisiin menetelmiin kuuluu luontoavusteisiin pienryhmiin osallistuminen ja yksilökeskusteluihin viikoittain sekä tavoitellaan päihdekuntoutujalle kokemuksia onnistumisista ja mielekkästä tekemisestä osana kuntoutumista (Ridasjärven päihdehoitokeskus 2021.)

Toiminnallisuudella pyritään mahdollistamaan asiakkaalle mielekkyyden ja onnistumisen kokemuksia sekä lisätä aktiivista otetta omaan elämään. Kuntoutuksen aikana päihdekuntoutuja saa oman osa-alueen ja osallistuu työtoimintaan osana kuntoutusta, joka sisältää osallistumista kiinteistöhuollon, ruokahuollon ja siivouksen tehtävien avustamiseen (Ridasjärven päihdehoitokeskus 2021.)

Kunnat pyrkivät järjestämään avokuntoutusta kuntien omana palveluna päihdeklinoilla. Avokuntoutuksessa harjoitellaan erilaisia toimintaohjeita ja keinoja päihhteettömyyden tueksi sekä välttämään retkahduksia ja päihhteidenkäyttöä. Avokuntoutus on eri asiakasryhmille tarkoitettua intensiivistä arkipäivisin tapahtuvaa kuntoutusta, jonka avulla pääsee uuteen normaaliin päivärytmiin. Kuntoutuksen avulla päihdekuntoutuja pääsee rakentamaan itselleen omaan elämäänsä uudenlaista sisältöä, sosiaalista verkostoa sekä osallistumaan sosiaaliseen toimintaan (Sininauhakoti 2021.)

Avokuntoutusta voidaan tarjota ryhmä- ja yksilökeskustelu muotoisena kuntoutuksena. Kuntoutus on tavoitteellista ja perustuu vertaisuuteen sekä voimavarakeskeisyyteen. Menetelmiin kuuluu toimintaterapia, hoidolliset keskustelut ryhmässä, vertaisten ja ammattilaisten ohjaamana (Helsingin kaupunki 2021.)

Nimettömät alkoholistit eli Alcoholics Anonymous toimii vapaaehtoistoiminnan ylläpitämänä toveriseurana ja on maailmanlaajuisia ryhmätoimintaa. Ohjelma perustuu yhtenäisyyteen ja 12 askeleen toipumishjelmaan eikä velvoita kuntoutujaa mihinkään. Tarkoituksena on saada tukea ja antaa tukea muille raittiuteen. Ryhmään osallistumisen edellytyksenä on juomisen lopettamisen haluaminen (AA Helsinki 2021.)

Nimettömät narkomaanit eli Narcotics Anonymous toimii toveriseurana, joka on toipuvien huumeaddiktien ylläpitämää ryhmätoimintaa. Heidän tavoitteenansa on olla päihhteitä päivä kerrallaan ja kokoontumisia on säännöllisesti. Ryhmien tarkoituksena on tukea toinen toistaan pysymään päihhteitä 12 askeleen ohjelman avulla (NA Nimettömät narkomaanit 2021.)

Kotikuntoutus on päihdekuntoutujan kotona ja omassa ympäristössä tapahtuvaa kuntoutusta. Tämän avulla päihdekuntoutujaa tuetaan omassa kodissa asumisessa ja pärjäämisessä itsenäisen asumisen sekä päihhteettömän elämän onnistumiseksi. Kotikuntoutuksen tarkoituksena on tukea päihdekuntoutujaa ohjaamalla, neuvomalla sekä kannustamalla päivittäisissä toiminnoissa normaalissa arjessa. Kotikuntoutuksen aloituksen yhteydessä päihdekuntoutuja sitoutuu yhdessä tehtyyn palvelu- ja kuntoutusuunnitelmaan. Kotikuntoutuksen aikana asiakkaan elämää tuetaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti huomioiden asiakkaan sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinninohjaten päihdekuntoutujaa osallistumaan kodin ulkopuolisiin toimintoihin esimerkiksi työtoiminta, ryhmätoiminta ja harrastukset (Kallio peruspalvelukuntayhtymä 2021.)

Erilaisissa päihdekuntoutujien yhteisöissä osallisuuden kehittäminen ja toteuttaminen lisää mahdollisuuksia vaikuttaa ja olla omalla toiminnallaan osana kehitettävää toimintaa. Ammatihenkilöiden kanssa yhteisymmärryksessä suunniteltu, toteutettu ja arvioitu toiminta lisäävät asiakkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Oman elämänsä osallisuuden lisääminen voi vähentää syrjäytymistä ja auttaa kohti osallisuutta yhteisöissä. Osallisuuden lisääminen auttaa asiakkaan kuntoutumisessa ja oman identiteettityön tukemisessa (Viskari ym. 2016, 22-23.)

3.3 Osallisuus

Asiakaslähtöisyys lähtee asiakkaiden tarpeista ja niistä palveluiden tulisi rakentua sekä asiakkaiden osallisuus huomioida. Pikkuhiljaa kokemusasiantuntijuuden asema on otettu enemmän käyttöön ensin erilaisissa järjestöissä, joista se on siirtynyt julkiseen palvelujärjestelmään. Asiakkaiden omakohtaisten kokemusten avulla voidaan prosessia paremmin ymmärtää sekä sen avulla voidaan lisätä työskentelyyn osaamista, inhimillisyyttä ja asiakaslähtöisyyttä. (Pohjola ym. 2017, 310-311.)

Osallisuus on yksi keskeinen keino köyhyyden torjumisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Euroopan unionin ja Suomen hallituksen tavoitteisiin kuuluu osallisuuden edistäminen. Osallisuuden määritelmä on kuitenkin vaikeasti tulkittavissa eikä yksimielistä tulkintatapaa aina köyhyyden ja syrjäytymisen torjuvista vaikutuksista ole. Osallisuuden tarkoitus ja keino on ollut edistää ja lisätä yhteiskunnan tasa-arvoa sekä sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Perusajatuk- sena on, että osallisuus lisää hyvinvointia yksilötasolla, joka sitten heijastuu yhteiskuntaan so- siaalisena kestävyys- ja eheytenä sekä lisääntyneenä luottamuksena. (Era, 2013, 12.)

Yksimielisyys sosiaalisen kestävyuden määritelmästä ei ole täysin vakiintunut. Kysymys sosiaa- lisessa kestävydessä on orientaatiosta ja näkökulmasta. Sosiaalisen kestävyuden yhteisiksi te- kijöiksi määritellään ihmisten oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, yhteisöllisen identiteetin yllä- pito, vahvistaminen sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä. (Era, 2013, 18.)

Osallisuuden edistämisestä puhuttaessa ei kohderyhmänä välttämättä ole koko yhteiskunta. Riskiryhmiksi voidaan määritellä etniset ja kielelliset vähemmistöt, vammaiset henkilöt, pit- kääikaistyöttömät sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujat. Yksilön ja ryhmien kokemusten perusteella osallisuudella voidaan vaikuttaa yhteiskuntaan erilaisilla toimilla ja toimenpi- teillä. Julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä työllisyyspalvelut ovat näistä tärkeimpiä. (Era, 2013, 28.)

Osallisuus ja osattomuus ovat jokaiselle yksilöllisiä tunteita ja kokemuksia. Näistä ei voida pu- hua toisen puolesta eikä osallisuuteen voida ketään pakottaa. Omaan kokemukseen osallisu- desta vaikuttaa tiedonsaanti ja vaikutusmahdollisuudet eri vaihtoehdoista. Onnistuneen osalli- suuden edellytyksenä on aito dialogi asiakkaiden ja viranomaisten välillä sekä asiakkaiden ko- kemustietojen hyödyntäminen suunnitelmien ja päätösten perusteena (Era, 2013, 14.)

Osallisuuden avulla voidaan vaikuttaa siihen, tunteeo ihminen kuuluvansa johonkin ja onko osana jotain. Omalla osallisuudellaan ja toiminnallaan voidaan vaikuttaa yhteisiin asioihin ja erilaisiin palveluihin. Syrjittyihin ja kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kohdalla osallisuuden edistämiseen olisi hyvä keskittyä enemmän. Hyvinvointijärjestelmää voidaan uudistaa ja täydentää osallisuustyön avulla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 22.7.2021.)

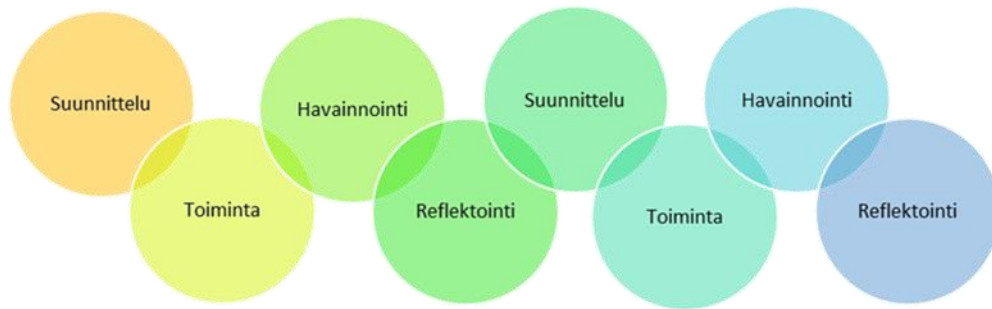
Palveluiden toimivuuteen, tehokkuuteen ja laatuun sekä näiden parantamiseen on mahdollista vaikuttaa asiakastyössä sekä palveluissa asiakasosallisuuden avulla. Asiakkaiden mahdollisuudella vaikuttaa itseään koskeviin palveluihin ja niiden kehittämiseen sekä päätöksentekeymiseen osallistumalla. Asiakasraateihin, foorumeihin osallistumalla ja kokemusasiantuntijuus lisäävät mahdollisuuden osallisuuteen (Leemann ym. 2015, 8-9.)

Haittoja vähentävän työn avulla huumeita käyttäviä ihmisiä autetaan ja tuetaan muuttamaan omaa toimintaansa ja käytöstään itseään sekä muuta ympäristöään huomioivaan käytökseen ja toimintaan. Oikealla tavalla toteutettuna työ voi lisätä huumeiden käyttäjien osallisuutta, voimaantumista sekä tasa-arvoa yhteiskunnassa. Tavoitteena on kohentaa huumeiden käyttäjien elämänlaatua ja sekä mahdollistaa heidän osallisuutensa yhteiskunnassa. Toiminnalla pyritään vähentämään huumeiden käytön haittoja vaikuttamalla ympäristöön ja yhteiskuntaan (Ovaska, Koskela 2017, 5.)

4 Kehittämispohjainen opinnäytetyö

4.1 Suunnittelu

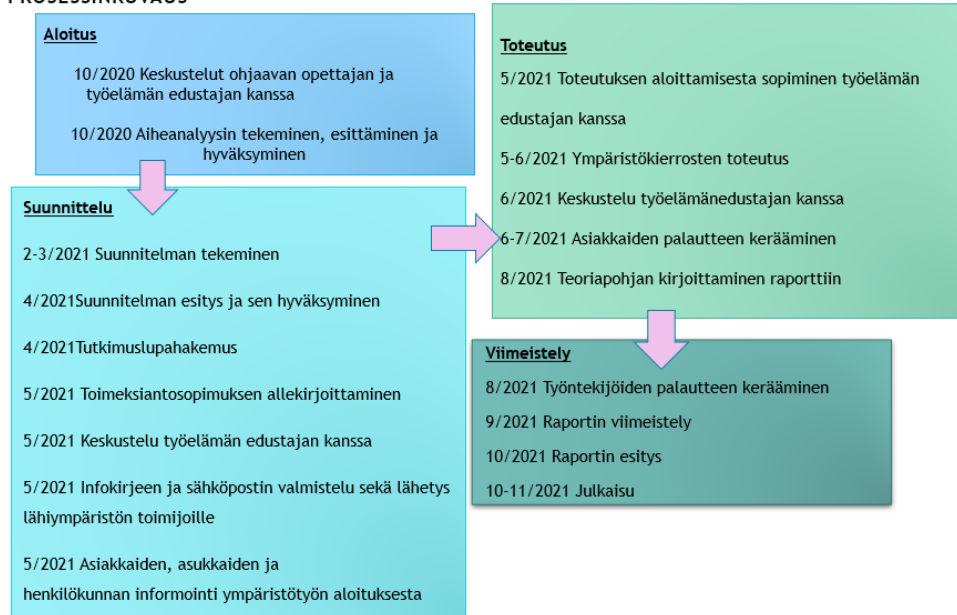
Toimintatutkimuksellisessa spiraalimallissa keskeisiä asioita ovat vuorovaikutus havainnoinnin ja toteutuksen sekä suunnittelun ja reflektion välillä, mutta on myös huomioitava, että toiminnan edetessä nämä voivat muuttua. Jokaisen ympäristökierroksen jälkeen toiminnan edetessä tarkistamme ja täydennämme kehittämistyötä toimintatutkimuksellisen spiraalimallin mukaisesti (Toikko & Rantanen 2015, 67.)

Kuvio 1: Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Toikko & Rantanen 2015,67).

Opinnäytetyömme oli kehittämispohjainen opinnäytetyö. Tarkoituksena oli saada asiakkaat ja työntekijät osallistumaan ympäristötyön tekemiseen sekä lähteä yhdessä tekemään ympäristökierroksia. Ympäristökierroksilla siistittiin alueita huumeiden käyttövälineistä ja tehtiin työtä näkyväksi ympäristössä huomioiden asiakkaiden sekä työntekijöiden turvallisuus. Ympäristötyötä tekemällä vähennettiin haittoja ympäristössä, lisättiin lähiympäristön ihmisten ja eri toimijoiden turvallisuuden tunnetta, viihtyvyyttä. Tarkoituksena oli madaltaa kynnyksiä lähestyä ja ottaa tarvittaessa yhteyttä yksiköön tai palveluita järjestävään tahoon.

PROSESSINKUVAUS

Kuvio 2: Prosessinkuvaus

Tutkimuslupaa haettiin Espoon kaupungilta (Liite 1) ja toimeksiantosopimus tehtiin työelämän edustajan kanssa. Työelämän edustajan kanssa pidettiin Teams-palaveri, jossa suunniteltiin yhdessä lähiympäristön toimijoille lähetettävän sähköpostin sisältöä. Sähköpostissa ilmoitettiin, että yksikön ympäristössä ollaan aloittamassa ja tekemässä ympäristötyötä kevään 2021 aikana sekä yhteystiedot, mihin voi tarvittaessa ottaa yhteyttä.

Ympäristötyön toteutuksen alkaessa lähiympäristön toimijoille sekä lähipoliisille lähetettiin sähköpostilla infokirje (Liite 2). Infokirjeessä kerrottiin toiminnan tavoitteesta ja tarkoituksesta. Lisäksi sähköpostiin liitettiin yksikön yhteystiedot.

Työntekijöitä informoitiin työryhmän omassa kokouksessa sekä sähköpostitse infokirjeellä (Liite 3). Työntekijöiden kanssa sovittiin ympäristötyölle sopivat päivämäärät sovitetusti yksikön toimintaan. Etukäteen sovitut ajankohdat mahdollistivat yksikön työntekijöiden osallistumisen ympäristötyöhön. Päiviksi valikoituivat tiistai ja torstai. Kerrottiin ympäristötyöstä ja sen toteuttamisesta, miten ympäristötyöhön voi osallistua ja mikä on ympäristötyön tarkoitus sekä tavoite. Työelämän edustajan avulla hankittiin tarvittavat turvavälineet ympäristökierroksille käytettäväksi.

Covid-19 tilanteesta johtuen, ei voitu pitää asiakkaille eikä asukkailla alkuperäisen suunnitelman mukaista infotilaisuutta. Heitä informoitiin ympäristötyön aloittamisesta ja ajankohdasta jakamalla kaikille infokirje (liite 4). Infotilaisuuteen verrattuna tämä ei ollut niin tehokasta, mutta sillä tavoitettiin kuitenkin suurin osa asiakkaita ja asukkaista. Kerrottiin

ympäristötyöstä ja sen toteuttamisesta, miten ympäristötyöhön voi osallistua ja mikä on ympäristötyön tarkoitus ja tavoite.

4.2 Toteutus

Ympäristökierros toteutettiin kuudesti ajalla 18.5.2021-3.6.2021. Kierroksen kesto oli noin tunti. Toimintaa jatkettiin yksikössä henkilökunnan toimesta. Ympäristökierroksille osallistui asiakkaita sekä yksikön työntekijöitä mahdollisuuksien mukaan. Ensimmäisellä ympäristökierroksella osallistuminen oli suurempaa, kun taas seuraavilla kierroksilla sekä asiakkaiden että henkilökunnan osallistuminen oli vähäisempää.

Ensimmäinen ympäristökierros (Liite 5) aloitettiin 18.5.2021. Kokoonnuimme yksikön pihalle osallistuvien asiakkaiden, asukkaiden sekä työntekijöiden kanssa. Käytiin yhdessä läpi mitä kierroksella tehdään ja mikä kierrosten tavoite ja tarkoitus on. Ohjattiin ja neuvottiin työntekijöitä sekä asiakkaita ja asukkaita ennen toimintaa turvallisen ympäristötyön tekemiseen.

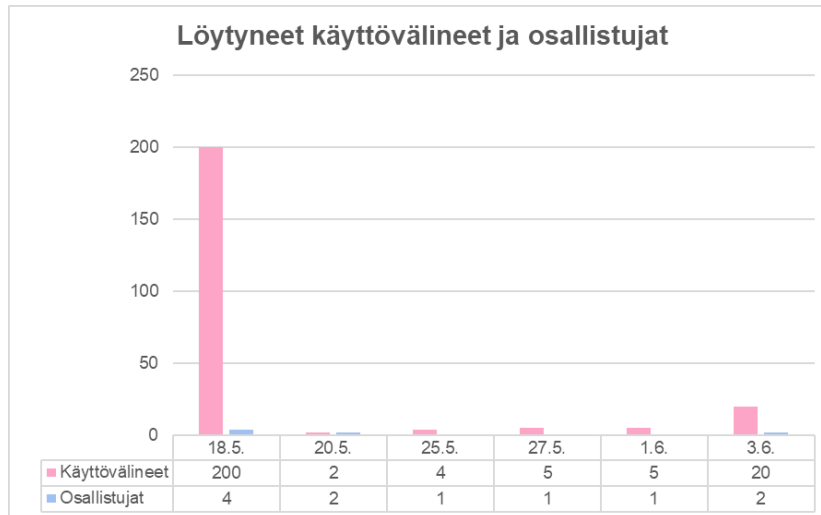
Ympäristökierrosta ensimmäisen kerran aloittaessa reitti oli pääpiirteittäin selvä, mutta hyödynsimme asiakkaiden tietämystä paikoista, joista käytettyjä huumeidenkäyttövälineitä ja muuta näihin liittyvää jätettä voisi löytyä. Tämä osoittautui hyväksi toimintatavaksi. Ensimmäisellä kerralla oli enemmän osallistujia niin asiakkaita kuin työntekijöitäkin. Toimittiin asiakaslähtöisesti, otettiin huomioon asiakkaiden sekä työntekijöiden mielipiteitä ja heränneitä ajatuksia ympäristötyötä tehdessä.

Espoon kaupunki tarjosi ympäristötyöhön osallistuville suojakäsineet, roskapihdit, riskijäteastiat sekä roskapussit. Näiden lisäksi saatiin keltaiset huomioliivit, joissa luki yksikön nimi ja ”ympäristötyöntekijä”. Ennen kierrokselle lähtöä osallistujille jaettiin suojavälineet sekä halukkaille huomioliivit. Huomioliivit keräsivätkin huomiota ja lisäsivät ympäristötyön näkyvyyttä jalkautuessa.

Asiakkaiden ja työntekijöiden kanssa suunnittelimme yhdessä ympäristökierroksen lähialueelta läheisen metroaseman ja kauppakeskuksen läheisyyteen. Lähdimme yhdessä kierrokselle ja kierrosta tehdessä suunnittelimme asiakkaiden kanssa, missä olisi hyvä käydä kiertämässä. Jatkoimme takaisin päin kiertäen läheisten toimijoiden alueiden läheisyydessä, josta palasimme takaisin omaan yksikköön. Ympäristötyötä toteuttaessa huomioitiin, että yksikön toiminta toimii asunto ensin -periaatteella ja on matalankynnyksen toimintaa. Toiminta ja tekeminen oli konkreettista ja tekemisen tulos oli nähtävissä heti ympäristökierroksen jälkeen. Ympäristötyöhön osallistumiseen ei asetettu kriteereitä tai vaatimuksia ja siihen pystyi osallistumaan kaikki halukkaat.

Kierrosten aikana huomioitiin turvallisuus ja käytettiin suojavälineitä kuten suojakäsineitä huumeidenkäyttövälineiden ja riskijäteastioita keräämiseen. Kierroksen aikana kerättiin

roskia ja huumeidenkäyttövälineitä sekä kiinnitettiin huomiota ympäristöön. Kierroksen jälkeen löydetyt roskat ja käyttövälineet vietiin näille tarkoitettuihin hävitysastioihin ohjeiden mukaisesti.

Kuvio 3: Ympäristökierroksilla löytyneet käyttövälineet ja osallistajat

Ympäristökierroksilla kerättyjen käyttövälineiden ja osallistujien määrät kirjattiin ylös henkilökunnan toimesta Excel -taulukkoon, jonka työryhmä suunnitteli. Taulukon avulla löydettyjen käyttövälineiden määriä ja ympäristökierroksille osallistuvien asiakkaiden määrää pystyttiin seuraamaan viikoittain.

Ensimmäisellä kerralla käyttövälineitä ympäristöstä löydettiin 200, mikä oli suurin määrä mitä kolmen viikon aikana kerättiin (Kuvio 3). Löytyneiden käyttövälineiden määrä ensimmäisellä ympäristökierroksella oli suuri, koska alueella ei ole tehty ympäristötyötä aiemmin säännöllisesti. Tämän jälkeen kierroksilla määrät pienenevät 2-20 käyttövälineeseen, mikä kertoo siitä, että ympäristötyön aloittaminen ja toteuttaminen kaksi kertaa viikossa on vähentänyt käyttövälineiden määriä lähiympäristössä. Asiakkaita osallistui ensimmäiselle ympäristökierrokselle neljä ja seuraavilla ympäristökierroksilla asiakkaista osallistujia oli yhdestä kahteen (Kuvio 3). Suurin osa osallistujista olivat vastaanottokodin asiakkaita.

Ensimmäisen kierroksen aikana kiersimme suunnitellen samalla seuraavaa kierrosta lähiympäristössä. Kävelimme läheisten seurakuntien piha-alueilla jatkaen siitä läheiselle metroasemalle asti. Kierroksen aikana havaittiin päihteisiin liittyviä roskia maastossa useammassa eri-paikassa. Asiakkaat paheksuivat ja toivat esiin pettymystään likaisten käyttövälineiden jättämistä ympäristöön sekä ihmettelivät ihmisten välinpitämättömyyttä. Asiakkaat kertoivat omia kokemuksiaan ympäristötyöstä kierroksen aikana. Osalla asiakkaista oli jo kokemusta ympäristötyön tekemisestä, ja he jakoivat meille omaa tietämystään asiasta. Havaitimme kierroksen jälkeen ympäristötyölle yksikössä olevan tarvetta. Olimme kaikki tyytyväisiä tekemämme

kierrokseen. Suuri henkilökunnan määrä mahdollisti osallistujille ottaa osaa keskusteluihin sekä asiakkaille kokemuksen tulla kuulluksi. Osa osallistujista jäi vielä kierroksen jälkeen pihalle keskustelemaan ympäristötyöstä sekä suunniteltiin seuraavan kierroksen reittiä (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 18.5.2021.)

Toisen kierroksen teimme muuttaen reittiä ensimmäiselle kierrokselle osallistuneiden antaman palautteen mukaan. Kierrokselle osallistui kaksi asiakasta sekä työntekijä. Lähdimme kierrokselle (Liite 7) yksikön pihalta. Löysimme kaksi käyttövälinettä, roskia sekä teräaseen. Teräaseen löytyminen herätti keskustelua ympäristön turvallisuudesta ja asiakkaiden kokemasta turvattomuuden tunteesta lähialueella ja yksikössä. Havaitimme kierroksella käydyn keskustelun olevan helpompaa kuin etukäteen sovitulla virallisilla tapaamisilla. Keskustelu oli luontevampaa, ja tasavertaista sekä avoimempaa. Havaitimme lähialueen olevan siistimpi ja käyttövälineitä löytyneen vähemmän edelliseen kertaan kerrattuna (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 20.5.2021.)

Kolmannen kierroksen teimme aiemmalla kierroksella päätetyn reitin (Liite 6) mukaisesti. Kierrokselle osallistui yksi asiakas, työntekijä sekä opiskelija. Lähdimme yksikön pihalta kohti läheistä metroasemaa, kiertäen lähiympäristön toimijoiden pihoilla. Ympäristökierrokselle keskustelimme yhdessä tähän mennessä näkyvistä ympäristötyön hyödyistä. Havaitimme alueen olevan siistimpi ja käyttövälineitä löytyneen pieniä määriä. Kierroksen aikana tapasimme henkilöitä läheisellä matonpesupaikalla. Kerroimme heille mistä olemme ja mitä olemme tekemässä. Kerroimme aloittaneemme ympäristötyön lähiympäristössä ja keräävämme käyttövälineitä sekä näihin liittyviä roskia. Henkilöt kertoivat ympäristötyölle olevan tarvetta ja sen olleen tervetullutta alueelle. Kierroksen jälkeen palasimme yksikköön. Koimme saamamme palautteen hyväksi ja jokaisen osallistuneen tuleen kohdelluksi keskustelussa tasavertaisesti. Kierroksen jälkeen sovimme, että jatkossa totutamme vain kahdenlaisia kierroksia (Liite 7 ja 8) vuorotellen (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 25.5.2021.)

Neljännän kierroksen aloitimme yksikön pihalta. Kierrokselle osallistui yksi asiakas sekä vastaava ohjaaja. Teimme kierroksen aiemman suunnitelman mukaisesti. Keskustelimme tekemistämme havainnoista ympäristötyössä liittyen ympäristön roskaisuuteen sekä sen vähentymiseen ja kuinka käyttövälineitä ei enää löytynyt niin paljon kuin ensimmäisellä kerralla. Havaitimme osallistujia olleen kierroksilla vähemmän ensimmäiseen kertaan verrattuna sekä pohdimme yhdessä, miten asiakkaita saataisiin osallistumaan ympäristötyöhön. Keskustelussa esiin nousi palkitseminen ja sen kehittäminen. Kierroksen jälkeen pohdimme asiakkaiden osallisuutta ympäristötyöhön sekä aiempien kierrosten löydettyjen käyttövälineiden määrää. Havaitimme myös, että meidän tulisi pyytää henkilökuntaa muistuttamaan asiakkaita seuraavasta ympäristökierroksesta (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 27.5.2021.)

Viidennen ympäristökierroksen aloitimme yksikön pihalta. Kierroksella keskustelu herätti työntekijöiden osallistuminen kierroksille. Kierrokselle osallistui yksi asiakas ja yksi työntekijä. Havaitimme alueen pysyneen siistimpänä ja käyttövälineitä löytyneen pieniä määriä. Kierrokselle osallistunut asiakas kertoi, kuinka kokee hyväksi kierroksilla keskustelun henkilökunnan kanssa. Kierroksen jälkeen yksikön pihalla tapasimme aiemmille kierroksille osallistuneita ja osa heistä kertoi, että eivät olleet muistaneet ympäristökierrosta. Muistutimme heitä seuraavasta ympäristökierroksesta (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 1.6.2021.)

Kuudennen ja viimeisen ympäristökierroksen aloitimme yksikön pihalta. Ympäristökierrokselle osallistui kaksi asiakasta ja työntekijä. Ympäristökierroksen aikana kerroimme tulevasta palautelomakkeesta, jonka tuomme asiakkaille. Ympäristökierroksella kierroksen aikana keskustelua kehkeytyi ympäristötyön palkitsemisesta sekä jatkamisesta. Havaitimme asiakkaita osallistuneen kierrokselle hieman enemmän aiempaan verrattuna ja käyttövälineitä löytyneen enemmän. Huomasimme että ympäristölle on tarvetta, vaikka edellisillä kerroilla osallistujia oli ollut vähemmän ja käyttövälineitä ympäristöstä löytynyt vähemmän. Kierroksen jälkeen suunnittelimme päivän, jolloin tuomme asiakkaille palautelomakkeen täytettäväksi. (Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 3.6.2021.)

Kehittämistyö eteni suunnitelman mukaisesti ja toteutuksessa toimittiin myös suunnitelman mukaan. Jokaisella kierroksella tehtiin havainnointia sekä kierroksen jälkeen reflektointia kierrosten suunnittelua, toteutumista, asiakkaiden- ja henkilökunnan osallisuutta sekä tehtiin suunnitelmaa seuraavalle kierrokselle. Muutimme toteutusta tilanteiden mukaan.

Ympäristökierroksilla henkilökunnalta ja asiakkailta saadun palautteiden avulla arvioitiin toimintaa sekä tulevia haasteita yhteistyössä työelämän edustajan kanssa yhteisillä Teams-tapaamisilla. Tiedotettiin muutoksista, pidettiin edustaja ajan tasalla toimintaan liittyvissä asioissa ja aikataulusta toiminnan edetessä. Tapaamisten avulla pystyttiin refleктоimaan toimintaa ja toteuttamista sen edetessä. Jos ongelmatilanteita olisi tullut, niin olisimme tarvittaessa olleet yhteydessä työelämän edustajaan tai ohjaavaan opettajaan.

Työelämän edustajan ohjeistuksilla pystyttiin reagoimaan tarvittaessa haasteisiin ilman, että ne vaikuttivat suunnitelman tai toiminnan toteutumiseen. Päädyttiin ensimmäisen ympäristökierroksen jälkeen muuttamaan ympäristökierrokseen lähialueelle (Liite 5 ja 6) ja jakamaan kahdelle alueelle asiakkailta ja henkilökunnalta saatujen palautteiden mukaisesti. Omien havaintojen ja reflektoinnin jälkeen oltiin tyytyväisiä kahteen erilliseen selkeään kierrokseen.

Ympäristökierroksilla lähiympäristöstä löydettiin paljon päihteidenkäyttöön liittyviä roskia ja käyttövälineitä. Ympäristökierroksien aikana selvisi alueet, mistä käyttövälineitä useimmiten sekä eniten löytyy ja mistä kannattaa käydä tarkistamassa kierrosten aikana jatkossakin. Ympäristökierrosten aloituksen jälkeen käyttövälineitä ei enää löytynyt lähiympäristöstä niin paljon eikä roskaisuus ollut yhtä paljon nähtävissä kuin aiemmin. Ympäristötyön hyödyt näkyivät

kierrosten loppua kohden vähentyneiden käyttövälineiden määrässä sekä ympäristön toimijoilta saaduissa yhteydenotoissa sekä palautteissa.

Ympäristökierrokset herättivät ohikulkijoissa huomiota ja joskus ohikulkijat kyselivät mitä olemme tekemässä ja miksi. Keskustelut käytiin hyvässä hengessä ja ympäristötyö koettiin hyväksi sekä positiiviseksi asiaksi alueella. Asiasta kerrottiin kysyttäessä asiakkaiden ja henkilökunnan toimesta kaikille kiinnostuneille. Osa ohikulkijoista myös kertoi, että teimme hyvää työtä. Ympäristön toimijoilta tulleen palautteen mukaan alueella on ollut rauhallisempaa ja ympäristökierroksilla koettu mahdollisesti olevan vaikutusta asiaan. Palautetta haitoista tuli yksikköön myös. Yksikköön oltiin yhteydessä lähiympäristöstä sekä sähköpostitse että puhelimitse ympäristössä havaituista häiriöistä ja haitoista.

5 Arviointi

5.1 Kehittämistyön arviointi

Ympäristötyön aloituksesta lähetettyyn sähköpostiin lähiympäristön toimijat reagoivat nopeasti ja hyvin. Ympäristötyön aloitus otettiin hyvin vastaan. Saimme palautetta ympäristötyön tarpeellisuudesta alueella ja tietoa paikoista, joissa olisi hyvä käydä ja missä haittoja on aiemmin ilmennyt.

Menetelmänä käytettiin osallistuvaa havainnointia ja tarkkailua sekä reflektointia. Ensimmäinen ympäristökierros keräsi useamman osallistujan. Ympäristötyö herätti asiakkaiden keskuudessa paljon keskustelua, sen tarpeesta alueella sekä ympäristötyön tärkeydestä. kerro päiväkirja

Asiakkaat ottivat ympäristötyön hyvin vastaan ja osallistuivat kierroksille. Ympäristötyö oli jo entuudestaan tuttua joillekin. Asiakkaat jakoivat meille omaa asiantuntijuuttaan ympäristötyöhön liittyen. He olivat kiinnostuneita alkaneesta ympäristötyöstä ja kokivat tämän hyväksi. Osa heistä kertoi omia kokemuksiaan sekä neuvoivat toisia ympäristötyön tekemisessä. Ympäristötyöstä kiinnostuneet asiakkaat osallistuivat kierroksille seuraavilla kerroilla. Kierrosten aikana asiakkaiden keskuudessa oli selvästi nähtävissä, kuinka yhteinen tekeminen hyvän asian eteen lisäsi asiakkaiden keskinäistä toimintaa yhtenäisemmäksi ja toista auttavaksi.

Kehittämistyö toteutui hyvin ja ympäristötyön kehittäminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikköön toteutui. Yhteistyö työelämän edustajan kanssa sujui hyvin. Saatiin tarvittavaa ohjausta ja neuvontaa yhteisten tapaamisten avulla sekä pidimme heidät ajan tasalla kehittämistyön edetessä. Espoon kaupungilta annettiin suojavälineet toiminnan toteuttamiseen. Ohjaustapaamiset ohjaavan opettajan kanssa koettiin hyödyllisiksi ja hyväksi.

Asiakkaiden osallistuminen ympäristötyöhön ei ollut ensimmäisen kerran jälkeen aktiivista, mutta lähes jokaisella kierroksella asiakas tai asiakkaita oli mukana. Keinoja motivoida asiakkaita ympäristötyöhön mukaan olisi hyvä vielä kehittää.

Valmistelimme myös palautelomakkeen asiakkaille ja asukkaille sekä erillisen palautelomakkeen henkilökunnalle. Palautelomake laitettiin esille kuuden ympäristötyökierroksen jälkeen ja henkilökunnalle myöhemmin. Asiakkaista palautelomakkeeseen vastasi kuusi asiakasta. Henkilökunnasta palautelomakkeeseen vastasi kahdeksan.

5.2 Itsearviointi

Opimme mielestämme erittäin paljon tutkimus- ja kehittämistoiminnasta opinnäytetyötä tehdessämme. Kehittämistyön toteuttamisen myötä tiedämme, miten asianmukainen luvanhakuprosessi toimii, kun tutkimuksen kohteena on Espoon kaupungin mielenterveys ja päihdepalveluiden yksikön työntekijät ja asiakkaat. Saimme esittää projektin aikana omia näkemyksiämme kehittämistyöhön liittyen ja saimme riittävästi ohjausta työelämän edustajalta sekä ohjaavalta opettajalta, mikä auttoi meitä työn etenemisessä.

Kehittämistyön tekeminen oli mielenkiintoista sekä lisäsi omaa kiinnostustamme jatkaa työskentelyä mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Ympäristötyön kehittämisen aikana oma tietomme ympäristötyöstä sekä kehittämistyön tekemisestä lisääntyi. Aikaisempi työkokemuksemme mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kanssa vahvistui ja saimme lisää uusia toimintatapoja työn tekemiseen. Koemme onnistuneemme tavoitteessamme ja kehittämistyössä hyvin.

5.3 Asiakkaiden palaute

Valmistelimme palautelomakkeen (Liite 7) asiakkaille ja asukkaille. Palautelomakkeen avulla kerättiin kokemuksia osallistumisesta ympäristötyöhön seitsemällä monivalintakysymyksellä sekä kehittämisideoita kahdella avoimella kysymyksellä. Palautetta asiakkailta ja asukkailta kerättiin ajalla 21.6.-11.7.2021. Palautelomakkeista saatujen vastausten perusteella arvioitiin toiminnan jatkamisen kannalta muutettavia toimintoja. Arvioitiin osallistumista ympäristötyöhön, -siisteyteen, ja -turvallisuuteen, toiminnan toteutumiseen sekä ympäristötyöhön liittyviä kehittämisideoita. Palautelomakkeen tuloksia kysymysten 2, 3, 4 ja 7 kerrotaan seuraavasti ja kysymysten 1, 5 ja 6 kuviot nähtävissä (Liite 9,10 ja 11).

Vastausten perusteella vastaajista 33 % (N=2) kokivat pystyneensä vaikuttamaan ympäristön siisteyteen osallistumalla ympäristötyöhön. 17 % (N=1) vastaajista ei osannut sanoa oliko osallistuminen ympäristötyöhön vaikuttanut ympäristön siisteyteen. Puolet 50 % (N=3) vastaajista eivät kokeneet pystyvänsä vaikuttamaan ympäristön siisteyteen osallistumalla ympäristötyöhön.

Kuvio 4: 2. Kysymys. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön turvallisuuteen

Vastausten perusteella vastaajista puolet 50 % (N=3) kokivat voineensa vaikuttaa ympäristötyöllä ympäristön turvallisuuteen. Vastaajista 33 % (N=2) eivät osanneet sanoa ovatko vaikuttaneet ympäristötyöllä ympäristön turvallisuuteen. 17 % (N=1) vastaajista ei ollut kokenut ympäristötyöhön osallistumalla vaikuttaneensa ympäristön turvallisuuteen.

Kuvio 5: 3. Ympäristötyöhön on ollut helppo osallistua

Vastaajista 67 % (N=4) kokivat ympäristötyöhön osallistumisen helpoksi. 16 % (N=1) vastaajista ei osannut sanoa, oliko ympäristötyöhön osallistuminen helppoa. Vastaajista 17 % (N=1) ei kokenut ympäristötyöhön osallistumisen olleen helppoa.

Kuvio 6: 4. Ympäristö on mielestäni turvallisempi ympäristötyön aloituksen jälkeen

Vastaajista 33 % (N=2) kokivat ympäristön turvallisemmaksi ympäristötyön aloituksen jälkeen. Puolet 50 % (N=3) vastaajista eivät osanneet sanoa, kokivatko ympäristön turvallisemmaksi ympäristötyön aloituksen jälkeen. 17 % (N=1) vastaajista ei kokenut ympäristön olevan turvallisempi ympäristötyön aloituksen jälkeen.

Ympäristökierroksille osallistuneista puolet 50 % (N=3) vastaajista olivat sitä mieltä, että ympäristökierrokset olivat sopivan pituisia. 17 % (N=1) vastaajista ei osannut sanoa, olivatko ympäristökierrokset sopivan pituisia. Vastaajista 33 % (N=2) ei kokenut ympäristökierrosten olevan sopivan pituisia.

Puolet 50 % (N=3) vastaajista olivat sitä mieltä, että kaksi ympäristökierrosta viikossa on tarpeeksi ja puolet (N=3) vastaajista sitä mieltä, että kierroksia ei ole tarpeeksi tällä hetkellä.

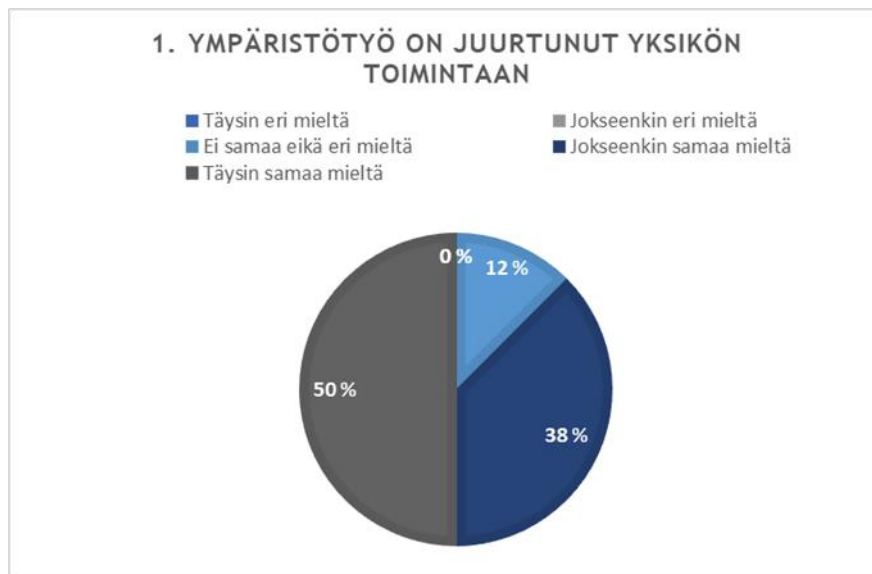

Kuvio 7: 7. Aion jatkaa ympäristötyötä

Vastaajista 83 % (N=5) aikoo jatkaa ympäristötyötä. 17 % (N=1) vastaajista eivät aio jatkaa ympäristötyötä.

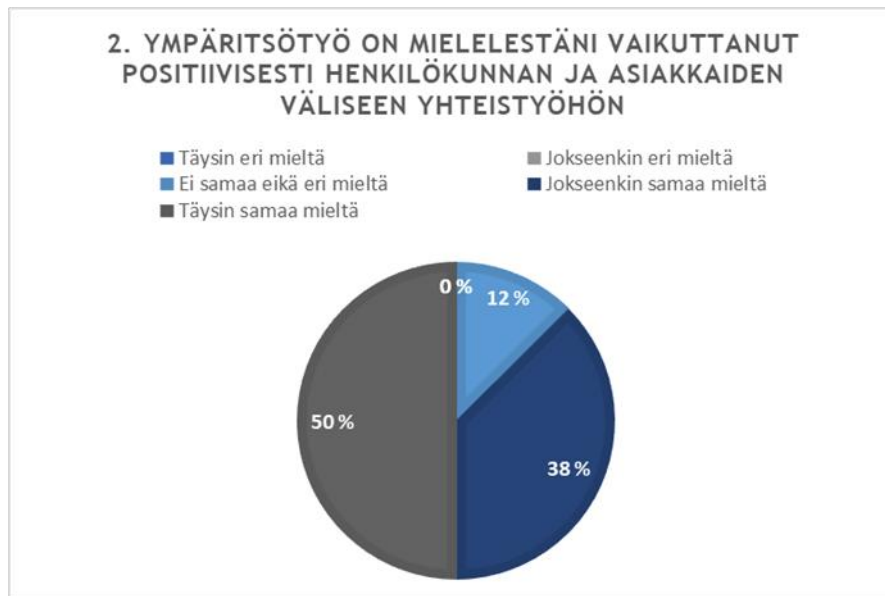
5.4 Henkilökunnan palaute

Henkilökunnalta kerättiin palautetta ympäristötyöstä palautelomakkeella (Liite 8) ajalla 31.8-10.9.2021. Palautetta pyydettiin ympäristötyön vaikutuksesta, hyödyistä ja haitoista neljällä monivalintakysymyksellä. Kahdella avoimella kysymyksellä kysyttiin henkilökunnalta kehittämisideoita ja palautetta. Palautelomakkeeseen vastasi kahdeksan henkilökunnan jäsentä.

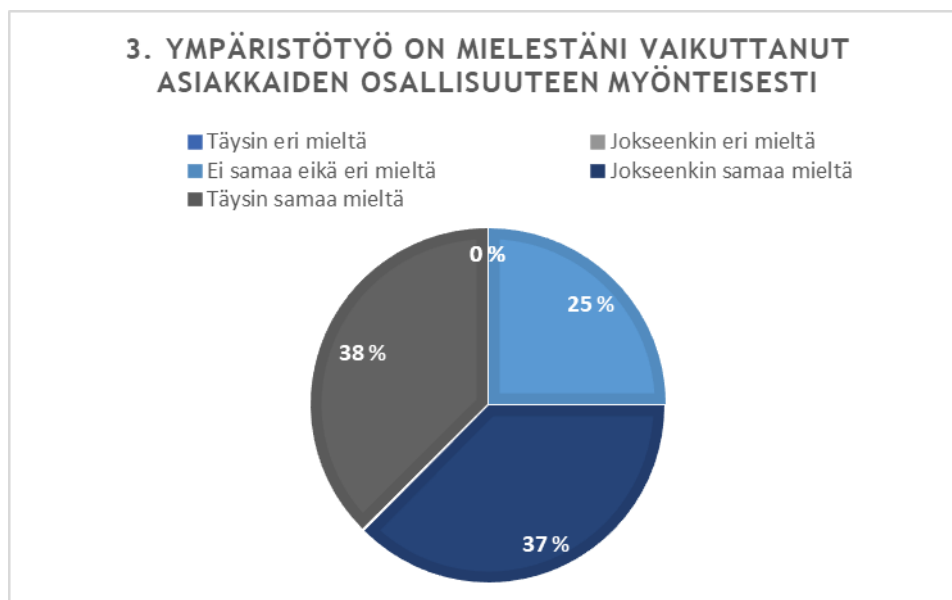
Kuvio 8: 1. Ympäristötyö on juurtunut yksikön toimintaan

Puolet vastaajista 50 % (N=4) oli täysin samaa mieltä, että ympäristötyö on juurtunut osaksi yksikön toimintaa. 38 % (N=3) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että ympäristötyö on juurtunut osaksi yksikön toimintaa. Vastaajista 12 % (N=1) ei ollut samaa eikä eri mieltä ympäristötyön juurtumisesta yksikön toimintaan.

Kuvio 9: 2. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut positiivisesti henkilökunnan ja asiakkaiden väliseen yhteistyöhön

Vastaajista 50 % (N=4) oli täysin samaa mieltä siitä, että ympäristötyö oli vaikuttanut positiivisesti henkilökunnan ja asiakkaiden väliseen yhteistyöhön. 38 % (N=3) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä ja 12 % (N=1) ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Kuvio 10: 3. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut asiakkaiden osallisuuteen myönteisesti

Vastaajista 38 % (N=3) kokivat ympäristötyön vaikuttaneen asiakkaiden osallisteen myönteisesti ja 37 % (N=3) vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä. 25 % (N=2) eivät olleet samaa mieltä tai eri mieltä ympäristötyön vaikuttamisesta asiakkaiden osallisuuteen myönteisesti.

Kuvio 11: 4. Ympäristötyö ei vie liikaa resursseja muista töistä

Vastaajista 75 % (N= 6) oli samaa mieltä, että ympäristötyö ei vie liikaa resursseja muista töistä. 12 % (N=1) vastaajista oli täysin eri mieltä ja koki ympäristötyön vievän liikaa resursseja muista töistä ja 13 % (N=1) oli jokseenkin eri mieltä.

Henkilökunnan vastausten perusteella ympäristötyö koettiin hyväksi ja sen juurtuneen hyvin yksikön toimintaan sekä vaikuttaneen positiivisesti henkilökunnan ja asiakkaiden väliseen yhteistyöhön sekä lisänneen yhteishenkeä. Ympäristökierroksilla koettiin asiakkaiden ja työntekijöiden olevan samanarvoisessa asemassa eikä asetelmassa työntekijä - asiakas. Kokemusten mukaan asiakkaiden kanssa yhdessä tekeminen muutti olemisen sekä keskustelun rennommaksi ja luontevammaksi eikä niin viralliseksi.

5.5 Asiakkaiden ja henkilökunnan kehittämisideat

Asiakkaille ja henkilökunnalle tehdyissä palautelomakkeissa pyydettiin kehittämisideoita ympäristötyöhön. Henkilökunnan kehittämisideoista nousi esiin osallistuvien asiakkaiden palkitseminen ympäristötyöhön osallistumisesta, jonka avulla asiakkaiden osallistumishalukkuutta voitaisiin lisätä. Tukiasumisen henkilökunnan ja asukkaiden toivottiin osallistuvan ympäristötyöhön ja sen suunnitteluun. Jäte-astioita toivottiin lisää lähialueelle esimerkiksi tien varsille. Ympäristötyön toteutus asiakkaiden ja asukkaiden toimesta nousi myös esiin.

Asiakkailta ja asukkailta saatiin kehittämisideoita ympäristötyöhön, joissa ehdotettiin riskijätteille tarkoitettuja jäteastioita likaisille käyttövälineille läheisen kävelytien varteen sekä läheiselle riihelle ja alueelle, jossa he viettävät aikaa. Näiltä alueilta likaisia käyttövälineitä ja niihin liittyviä roskia löytyi ympäristökierroksilla. Kehittämisideoissa nousi myös esiin

ympäristötyökierrosten pidentäminen ja osallistumiseen liittyvä palkitseminen esimerkiksi pieni rahallinen korvaus.

Asiakkaiden ja asukkaiden kehittämisideoita.

”oppikaamme käyttämään astioita, joten muovisia ei enään löytyisi”

”Riihelle kannellinen roska-astia, jotta voisi laittaa roskat siihen”

Asiakkaat viettävät aikaa läheisellä alueella, jossa ei ole käyttövälineiden hävittämiselle soveltuvaa roska-astiaa, josta johtuen käyttövälineitä on jätetty maastoon.

”Työntekijät eivät saisi puuttua tavallaan lailliseen vermeitten hallussapitoon”

Yksikköön sisään tullessa käyttövälineet jätettävä lukolliseen lokeroon, jolla pyritään välttämään päihteiden käyttöä sisätiloissa. Yksikössä päihteidenkäyttö on kielletty.

”Vois palkata jonkun asukkaan tai muutaman, vähän nii kun vankilassa on putsari”

”vois olla pidempiä ja saada vähän palkkaa kuukaudessa 15-20 e jos on joka keräysryhmässä mukana 😊”

Palkitsemismenetelmä, joka motivoisi asiakkaita osallistumaan. Asiakkaille voitaisiin järjestää pieni palkkio ympäristötyöhön osallistumisesta. Näin asiakkaiden osallistumista ympäristökieroksille voitaisiin lisätä.

6 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan, että toimitaan eettisesti vastuullisesti ja tutkimusta tehdessä noudatetaan sekä edistetään oikeanlaisia toimintatapoja. Tutkimus on eettisesti luotettava ja hyväksyttävä. Tutkimuksessa edellytetään totuudenmukaisuutta ja rehellisyyttä. Tutkimus tulee tehdä hyvien ja eettisten ohjeiden mukaisesti noudattaen hyviä tieteellisiä käytäntöjä sekä lainsäädäntöä noudattaen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 4-6.)

Kehittämistyössä noudatimme myös oman alamme eli sosiaalialan ammattieettisiä periaatteita, ohjeistuksia sekä lainsäädäntöä. Työote oli työyhteisöä, osallistujia sekä työelämäyhteistyökumppania kunnioittavaa. Noudatimme tietosuojaa henkilötietojen ja muun materiaalin käsittelyssä. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020, 7-8.)

Työelämän edustajan kanssa sovittiin tapaamisessa toiminnallisen kehittämistyön tavoite ja tarkoitus. Lähtökohtana oli vastata työelämäyhteistyökumppanin tarpeisiin ja toiveisiin sekä

pitää heidät ajan tasalla kehittämistyön etenemisestä sekä mahdollisista muutoksista, joita pyrittiin välttämään.

Kehittämistyön eettiseen työskentelyyn kuului hakea tutkimuslupaa työelämänyhteistyökumppanilta. Jokaiselta osallistujalta pyydettiin tämän lisäksi henkilökohtainen suostumus käyttää tietoja kehittämistyössä. Huomioimme ja informoimme tutkimuksen ja toimintaan osallistumisen olevan aina vapaaehtoista.

Kehittämistyötä tehdessä käytettiin luotettavia tieteellisen tiedon lähteitä ja tutkimuksia. Huolehdittiin, että tekstistä näkyy, milloin kirjoitus on omia ajatuksia ja milloin lainattua tai referoitua toisen tekemästä tekstistä. Tällä tavoin kunnioitettiin toisten tekemää työtä ja käytettiin sitä eettisesti oikein. Merkittiin lähdeviitteet ja lähteet Laurean ohjeen mukaisesti. Merkitsimme myös kaikki lähdeoteokset selvästi ja oikein ohjeiden mukaan opinnäytetyöhöme.

Tässä kehittämistyössä noudatettiin avoimuutta, tarkkuutta, rehellisyyttä sekä erityistä huolellisuutta osallistujien sekä työelämänyhteistyökumppanin tietoja käsiteltäessä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä kerrottiin osallistujille, keitä ollaan, mitä opiskellaan ja mitä tehtiin. Jokaiselta osallistujalta pyydettiin lupa käyttää saatua materiaalia. Kerrottiin, että kaikki toiminnalliseen kehittämistyöhön liittyvä on vaitiolovelvollisuuden piirissä ja jokaisen osallistujan yksityisyys suojataan eli ketään osallistujaa ei voida yksilöidä raporteista tai vastauksista.

7 Pohdinta

Ympäristötyön eli naapurustotyön avulla voidaan asunto ensin -periaatteella toimivat asumisyksiköt yhdistää osaksi asuinalueita. Ympäristötyöllä voidaan vaikuttaa päihteiden käytöstä johtuvien näkyvien, lisääntyvien haittojen ja lieveilmiöiden ennaltaehkäisyyn sekä vähentämiseen. Ympäristötyössä tavataan lähialueen toimijoita, naapureita sekä tehdään viranomaisten kanssa yhteistyötä. Näiden avulla voidaan vaikuttaa naapuruston viihtyvyyteen sekä turvallisuuteen. Ympäristötyöllä puututaan ongelmatilanteisiin ja häiriöihin, jotta ympäristö on turvallinen kaikille. On tärkeää olla naapureille ja lähiympäristön toimijoille näkyvä sekä tarvittaessa vastata heitä mietityttäviin kysymyksiin. (Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto 2021.)

Kehittämispohjaisessa opinnäytetyössämme tavoitteena oli kehittää ympäristötyötä Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikköön suunnitelman mukaisesti sekä saada asiakkaat, asukkaat ja työntekijät osallistumaan mukaan ympäristötyöhön. Ympäristötyön avulla myös pystyttiin parantaa yhteistyötä lähiympäristön toimijoiden kanssa sekä madaltaa lähiympäristön toimijoiden ja naapureiden kynnystä ottaa yhteyttä yksikköön ongelmatilanteissa sekä havaituista haitoista ympäristössä.

Ympäristötyön aloittamisen myötä yhteydenottoja tuli yksikköön lähiympäristön seurakunnalta ja nuorten palveluista häiriökäyttäytymisestä sekä käyttövälineiden löytymisestä alueelta ja niihin pystyttiin reagoimaan yksikön toimesta. Ympäristötyön kehittäminen ja toteuttaminen on lisännyt yhteistyötä lähiympäristön toimijoiden kanssa. Huumeidenkäyttövälineitä löydettiin lähiympäristöstä vähemmän ympäristökierrosten myötä ja yksikköön tulleen palautteen mukaan häiriötkin ovat hieman vähentyneet. Espoon kaupunki selvittää, olisiko läheisen hiekkatien läheisyyteen mahdollista saada useampi kiinteä käyttövälineiden hävittämiseen soveltuvia roska-astia. Tilanteisiin on ollut helpompi puuttua sekä ennakoita yksiköstä lähiympäristöltä tulleen palautteen avulla.

Kehittämisideoiden ja palautteen kerääminen toteutettiin palautelomakkeilla asiakkailta ja henkilökunnalta. Asiakkailta kerätyn palautteen mukaan ympäristötyöllä ei koettu olevan vaikutusta ympäristön turvallisuuden tunteen lisääntymiseen, mutta kokemus omasta vaikuttamisesta turvallisuuden lisäämiseen ympäristötyöllä koettiin positiiviseksi. Suurin osa asiakkaista aikoo jatkaa ympäristötyön tekemistä. Keinoja motivoida asiakkaita ympäristötyöhön mukaan tulisi vielä kehittää. Asiakkailla, asukkailla ja työntekijöillä oli hyviä ideoita ympäristötyön kehittämiseksi yksikössä.

Asiakkaiden palautteen mukaan ympäristötyöhön oli helppo osallistua, mikä kertoo ympäristötyön kehittämisen toteutumisesta. Ympäristökierrosten aikana koettiin asiakkaiden olevan osa jotain tärkeää ja heidän pystyvän omalla toiminnallaan vaikuttamaan asioihin. Ympäristökierrosten ei koettu olleen liian pitkiä ja niitä oli asiakkaiden kokemusten mukaan riittävästi, eikä kierrosten määrää tällä hetkellä ole syytä lisätä. Ympäristötyö jäi pysyväksi osaksi yksikön toimintaa. Kehittämisideoina esiin nousi asiakkaiden palkitseminen ympäristötyöhön osallistumisesta. Sen kehittäminen saattaisi lisätä asiakkaiden motivaatiota osallistua ympäristötyöhön enemmän.

Henkilökunnalta saadun palautteen mukaan ympäristökierroksilla henkilökunnan ja asiakkaiden välinen yhteistyö koettiin lisääntyneen ja asettaneen asiakkaat sekä henkilökunnan samanarvoiseen asemaan. Vaikutukset näkyivät avoimempina keskusteluina ja yhteishengen nostattajana yhteisen tekemisen kautta. Asiakkaiden osallisuuden lisääntyminen ja yhteistyö keskenään koettiin positiiviseksi muutokseksi, mikä lisäsi asiakkaiden tietoisuutta omista vaikutusmahdollisuuksista ympäristöön. Suurin osa vastaajista ei kokenut ympäristötyön vievän liikaa resursseja muista töistä.

Jatkokehittämisideoita ympäristötyölle olisi yksikössä. Ympäristökierroksia voisi lisätä ja ne voisi jakaa useammalle päivälle viikossa. Tällä tavoin ympäristötyön näkyvyyttä voitaisiin vielä lisätä ympäristössä ja tavoitettaisiin enemmän lähiympäristön toimijoita ja asukkaita. Tämä voisi myös lisätä asiakkaiden mahdollisuutta osallistua ympäristötyöhön paremmin. Tässä tulee kuitenkin huomioida henkilöstön mitoitus.

Ympäristötyön voisi tulevaisuudessa yhdistää osaksi matalankynnyksen työtoimintaa, jonka myötä palkitseminen voitaisiin yhdistää tähän. Yksikössä on asiakkaita ja tukiasunnoilla asukkaita, jotka pystyisivät osallistumaan työtoimintaan. Näin he saavat mahdollisuuden vaikuttaa enemmän omaan ja oman lähiympäristönsä hyvinvointiin. He voisivat kuntoutua säännöllisen toiminnan myötä sekä saisivat onnistumisen kokemuksia. Toiminnan avulla voitaisiin vähentää häiriötä ja mahdollisia pienempiä rikoksia lähiympäristössä.

Ympäristötyön jatkokehittämiskysymyksenä voisi olla: Miten naapurusto ja lähitoimijat ovat kokeneet yksikön ympäristötyön toteutuksen?

Lähteet

Painetut

Ahonen T. 2017. Palvelumuotoilu sotessa. 2. painos. Nummela: Painokiila Oy.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Pohjola A., Kairala M., Lyly H., Niskala A. 2017. Asiakkaasta kehittäjäksi ja vaikuttajaksi. Asiakkaiden osallisuuden muutos sosiaali- ja terveystaloudessa. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy.

Toikko T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Vilka H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Viskari, S., Lund, P. & Avellan, M. 2016. Eriainen naapuri. Sininauhaliitto ja Sininauhasäätiö: Painotalo Next print.

Sähköiset

AA Helsinki. 14.9.2021. Viitattu 14.9.2021. <https://aahelsinki.fi/mita-aa-on/>

A-klinikkasäätiö. 21.8.2020. Katuklinikka auttaa siellä missä moni ei halua olla. Viitattu 22.9.2021 <https://a-klinikkasaaatio.fi/ajankohtaista/katuklinikka-auttaa-siella-missa-moni-ei-halua-olla>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 18.2.2021 http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Diakonissalaitoksen Hoiva. Naapurustotyö. 20.9.2021. Viitattu 20.9.2021. <https://www.hoiva.fi/meista/naapurustotyö/>

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto. 2021. Artikkel: Ympäristötyön avulla ennaltaehkäistään ja vähennetään päihdeiden käytöstä aiheutuvia lieveilmiöitä. Viitattu 14.9.2021. <https://www.ept-verkosto.fi/blog-post/ymparistotyön-avulla-ennaltaehkäistään-ja-vähennetään-päihdeiden-käytöstä-aiheutuvia-lieveilmiöitä/>

Era, T. 2013. Osallisuus - oikeutta vai pakkoa? E-kirja. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy Juvenes Print. Viitattu 18.3.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Espoon kaupunki, mielenterveys- ja päihdepalvelut. 18.12.2020. Viitattu 2.3.2021. [https://www.espo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Terveyspalvelut/Mielenterveys_ ja_ paihdepalvelut/Olarinluomasta_ loytyy_ tilapainen_ yopaikk\(189879\)](https://www.espo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Terveyspalvelut/Mielenterveys_ ja_ paihdepalvelut/Olarinluomasta_ loytyy_ tilapainen_ yopaikk(189879))

Helsingin kaupunki. 9.12.2020. Viitattu 30.8.2021. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/paakaupunkiseudun-paihdetilannekyselyyn-tuli-runsaasti-vastauksia-ja-kehitysehdotuksia>

Helsingin kaupunki. 16.9.2021. Avokuntoutus. Viitattu 22.9.2021. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/paihdepalvelut/paihdekuntoutus/avokuntoutus/>

Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.-M. (2015). Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 27.8.2021. https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600

Malin-Kaartinen K. & Marttinen K. & Puro P. & Viljanen M. 2008. Linkki-Projekti. Huumehaittojen vähentäminen vertaisryhmätoimintana Helsingin terveysneuvontapiste Vinkissä vuosina 2004-2008. Viitattu 22.9.2021 https://tiedostot.a-klinikkasaatio.fi/linkki-projekti_huumehaittojen_vahentaminen_vertaisryhmatoimintana.pdf

Nousiainen, K. & Sunikka, S. 2009. Asunnottomuuskirja II. Ensisuojasta moniammatilliseksi palvelukeskukseksi. Olarinluoma - matkalla suunnitelmalliseen asiakastyöhön. Viitattu 2.3.2021. http://www.socca.fi/files/70/Asunnottomuuskirja2_ensisuojasta_moniammatilliseksi_palvelukeskukseksi.pdf

Ovaska A. & Koskela V. Haittoja vähentävän työn opas. Völjy kehittämishanke. A-klinikkasäätiö. 22.9.2021. Viitattu 22.9.2021. https://a-klinikkasaatio.fi/sites/default/files/2019-12/haittoja_vahentavan_tyon_opas_voljy.pdf

Päihdelinkki. Päihdehuollon palveluyksiköt. 8.10.2015. Viitattu 18.3.2021. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihdeongelmien-hoito/paihdehuollon-palveluyksikot>

Päihdelinkki. Yhteisöhoito. 11.2.2021. Viitattu 18.3.2021. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihdetyon-menetelmat-ja-koulutus/yhteisohoito>

Rönkä S. & Markkula J. 2020. Huuometilanne Suomessa 2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 22.9.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140710/URN_ISBN_978-952-343-576-6.pdf

Sininauha Oy. Haluamme olla hyviä naapureita. 22.9.2021. Viitattu 22.9.2021. <https://www.sininauhakoti.fi/asuminen-meilla/sininauhan-naapurustotyö/>

Sininauhakoti. 2021. Avohoidolla tukea päihteettömyyteen. Viitattu 22.9.2021. <https://www.sininauhakoti.fi/palvelumme/paihdepalvelut/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Päihdepalvelut. 17.3.2021. Viitattu 17.3.2021. <https://stm.fi/paihdepalvelut>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuuden edistämisen mallit. 22.7.2021. Viitattu 27.8.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Helsinki. Viitattu 18.2.2021 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä Ridasjärven päihdehoitokeskus. Kuntoutus ja vieroitus. Pajuyhteisö. 14.9.2021. Viitattu 14.9. <https://www.ridis.fi/index.php/kuntoutus/pienyhteisoet/pajuyhteiso>

Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä Ridasjärven päihdehoitokeskus. Kuntoutus ja vieroitus. Tammiyhteisö. 14.9.2021. Viitattu 14.9.2021. <https://www.ridis.fi/index.php/kuntoutus/pienyhteisoet/tammiyhteisoet>

Y-säätiö. Asunnottomuus Suomessa. 2021. Viitattu 6.10.2021. <https://ysaatio.fi/asunnottomuus-suomessa>

Julkaisemattomat

Kehittämistyön aikana käytetty päiväkirja 18.5.2021, 20.5.2021, 25.5.2021, 1.6.2021, 3.6.2021.

Kuviot

Kuvio 1: Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Toikko & Rantanen 2015,67).....	17
Kuvio 2: Prosessinkuvaus	18
Kuvio 3: Ympäristökierroksilla löytyneet käyttövälineet ja osallistujat	20
Kuvio 4: 2. Kysymys. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön turvallisuuteen	25
Kuvio 5: 3. Ympäristötyöhön on ollut helppo osallistua	25
Kuvio 6: 4. Ympäristö on mielestäni turvallisempi ympäristötyön aloituksen jälkeen	26
Kuvio 7: 7. Aion jatkaa ympäristötyötä.....	26
Kuvio 8: 1. Ympäristötyö on juurtunut yksikön toimintaan.....	27
Kuvio 9: 2. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut positiivisesti henkilökunnan ja asiakkaiden väliseen yhteistyöhön	28
Kuvio 10: 3. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut asiakkaiden osallisuuteen myönteisesti	28
Kuvio 11: 4. Ympäristötyö ei vie liikaa resursseja muista töistä.....	29

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa	39
Liite 2: Sähköposti lähitoimijoille	40
Liite 3: Sähköposti henkilökunnalle	41
Liite 4: Infokirje asiakkaille ja asukkaille	42
Liite 5: Ympäristökierros 1	43
Liite 6: Ympäristökierros 2	44
Liite 7: Palautelomake asiakkaat ja asukkaat	45
Liite 8: Palautelomake Henkilökunta	47
Liite 9: 1. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön siisteyteen	49
Liite 10: 5. Ympäristökierrokset ovat sopivan pituisia	50
Liite 11: 6. Ympäristökierroksia on tarpeeksi usein (tällä hetkellä 2 x viikossa)	51

Liite 1: Tutkimuslupa

1 (1)

TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMINEN

Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimen esikunta myöntää meille saapuneen tutkimuslupahakemuksen ja alla olevien ehtojen mukaisesti.

Hakija / yhteyshenkilö: Varonen Niina

Tutkimuksen aihe / nimi: Ympäristötyön kehittäminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä.

Edellytyksenä on, että tutkimuksen suorittaja tai suorittajat eivät käytä saamiaan tietoja asiakkaan tai potilaan tai hänen läheistensä vahingoksi eivätkä luovuta saamiaan henkilötietoja ulkopuolisille, vaan pitävät ne salassa.

Tutkimustulokset tulee esittää niin, ettei niistä voida tunnistaa yksittäistä henkilöä tai perhettä. Lisäksi on noudatettava tietosuojalain ja tietosuojalaissa sekä muualla lainsäädännössä olevia tutkimusrekistereitä koskevia säännöksiä.

Tutkimusluvan myöntäminen ei velvoita tutkimuksen kohteita osallistumaan tutkimukseen. Tutkijan on neuvoteltava aina erikseen tutkimuskohteena olevien organisaatioiden kanssa tutkimukseen osallistumisesta. Tutkimuksen teko ei saa häiritä tutkimuskohteen toimintaa.

Edellytämme, että tutkija / yhteyshenkilö lähettää sosiaali- ja terveystoimen esikunnan sähköpostiosoitteeseen sotet_tutkimusluvut@espoo.fi lopullisen tutkimusraportin.

Espoossa 15.4.2021

Olli-Pekka Luukko
vs. talous- ja hallintojohtaja
Sosiaali- ja terveystoimi
Espoon kaupunki

Espoon kaupunki, 02070 Espoon kaupunki, www.espoo.fi / Esbo stad, 02070 Esbo stad, www.esbo.fi

Liite 2: Sähköposti lähitoimijoille

2

Hei,

olemme aloittaneet vastaanottokodin sekä tuki- ja palveluasuntojen ympäristötyön tiistaisin ja torstaisin.

Ympäristötyön tarkoituksena on ennaltaehkäistä sekä korjata jo ilmenneitä haittoja lähialueilla sekä pitää alue siistinä ja turvallisena. Tulemme tekemään ympäristössä jalkautuvaa työtä.

Jos havaitsette ympäristössä haittaa, niin voitte olla yhteydessä puhelimitse sekä sähköpostitse.

Jos puheluun ei vastata, niin otamme teihin yhteyttä pikimmiten. Voitte jättää myös tekstiviestin tai viestin vastaajaan.

Ystävällisin terveisin

Vastaanottokodin henkilökunta

Yhteystiedot

Liite 3: Sähköposti henkilökunnalle

3

Hei,

opiskelemme sosionomiksi Laurea ammattikorkeakoulussa ja opinnäytetyönämme on ympäristötyön kehittäminen Yksikön palveluihin.

Opinnäytetyömme tarkoitus ja tavoite on Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikön ympäristötyön kehittäminen ja toteuttaminen Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä, johon kuuluvat vastaanottokoti sekä tuki- ja palveluasunnot. Tarkoituksena on saada palveluissa asuvat ja majoittuvat asukkaat ja asiakkaat sekä työntekijät osallistumaan ympäristötyöhön.

Ympäristötyön tavoitteena on vähentää ympäristölle, naapureille, ympäristön toimijoille aiheutuvaa ja näkyvää haittaa yksikön lähiympäristössä sekä parantaa ympäristön turvallisuutta. Tavoitteena on lisätä ympäristön viihtyvyyttä sekä vähentää ympäristössä jo ilmenneitä haittoja että ennaltaehkäistä niitä tekemällä ympäristötyötä näkyväksi sekä pysyväksi säännölliseksi toiminnaksi.

Olemme aloittamassa ensiviikon ti 18.5.2021 ympäristökierrokset Olarinluoman ympäristössä. Ympäristökierroksia on tarkoitus tehdä tiistaisin ja torstaisin klo 14-15 jalkautumalla ympäristöön. Kahdesta osallistumiskerrasta osallistuneet asiakkaat ja asukkaat saavat tuotepalkkion.

Aloitamme ympäristökierroksen ti 18.5.2021 klo 14 vastaanottokodilta. Tervetuloa mukaan tekemään ympäristötyötä!

Litteenä asiakkaille/asukkaille tarkoitettu ilmoitus asiasta, kun nyt ei info tilaisuuksia voida pitää koronatilanteesta johtuen. Olemme jakaneet ilmoituksia vastaanottokodille, tuki- ja palveluasunnoille sekä ilmoitustauluille.

Terveisin

Niina ja Tiia

Liite 4: Infokirje asiakkaille ja asukkaille

4

Hei!

Olemme aloittamassa kehittämään opinnäytetyönä ympäristötyötä yksikössä.

Ympäristötyön tarkoituksena on ennaltaehkäistä sekä korjata jo ilmenneitä haittoja lähialueilla sekä pitää alue siistinä ja turvallisena. Tulemme tekemään ympäristössä jalkautuvaa työtä.

Tavoitteena on saada toteutettua ympäristötyö yhdessä asiakkaiden kanssa.

Jokainen osallistunut asiakas saa kahden osallistumiskerran jälkeen tuotepalkkion.

Ympäristökierrokset toteutetaan tiistaisin ja torstaisin klo 14-15.

Aloitamme ti 18.5 klo 14 ympäristökierroksen vastaanottokodilta.

Tule mukaan tekemään ympäristöstä parempi, joukossa on voimaa 😊

Terveisin

Niina ja Tiia

Liite 5: Ympäristökierros 1

5

Liite 6: Ympäristökierros 2

6

Liite 7: Palautelomake asiakkaat ja asukkaat

7

Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalvelu yksikön ympäristötyön kysely.

Aloitimme kehittämään ja toteuttamaan ympäristötyötä keväällä 2021 ja tarkoituksena oli saada sekä asiakkaat ja työntekijät osallistumaan ympäristötyön tekemiseen. Tavoitteena oli parantaa yhteistyötä ympäristön eri toimijoiden kanssa.

Haluamme kuulla mielipiteesi ympäristötyöhön osallistumisesta.

1. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön siisteyteen.

2. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön turvallisuuteen.

3. Ympäristötyöhön on ollut helppo osallistua.

4. Ympäristö on mielestäni turvallisempi ympäristötyön aloituksen jälkeen.

5. Ympäristökierrokset ovat sopivan pituisia.

6. Ympäristökierroksia on tarpeeksi usein (tällä hetkellä 2x viikossa).

7. Aion jatkaa ympäristötyötä.

8. Ympäristötyöhön kehittämisideoita

9. Ympäristötyöstä palautetta.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

Liite 8: Palautelomake Henkilökunta

8

Palautekysely ympäristötyön kehittämisestä Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikössä

Haluamme kuulla mielipiteesi ympäristötyöstä. Kyselyn vastaukset käsitellään anonyymisti opinnäytetyössä henkilötietoja keräämättä.

Valitse asteikolla 1-5 itsellesi sopivin vaihtoehto ympyröimällä. (1. täysin eri mieltä, 2. joihinkin eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä 4. joihinkin samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä). Osassa kysymyksiä kysytään tarkentavia kysymyksiä, voit vastata niihin lyhyesti.

1. Ympäristötyö on juurtunut osaksi yksikön toimintaa

1. 2. 3. 4. 5.

2. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut positiivisesti asiakkaiden ja henkilökunnan väliseen yhteistyöhön

1. 2. 3. 4. 5.

Jos vastasit 5, niin kertoisitko millä tavalla

3. Ympäristötyö on mielestäni vaikuttanut asiakkaiden osallisuuteen myönteisesti

1. 2. 3. 4. 5.

Mikäli vastasit 4 tai 5, kertoisitko millä tavalla

4. Ympäristötyö ei vie liikaa resursseja muista töistä

1. 2. 3. 4. 5.

Kuinka toimintaa voitaisiin kehittää jatkossa:

Palautetta ympäristötyöstä:

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

Liite 9: 1. Olen voinut vaikuttaa ympäristötyössä ympäristön siisteyteen

Liite 10: 5. Ympäristökierrokset ovat sopivan pituisia

Liite 11: 6. Ympäristökierroksia on tarpeeksi usein (tällä hetkellä 2 x viikossa)

